PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale 1 gruppo - Cena 35 lir

Leta XVI. - Št. 244 (4707)

TRST, sreda 12. oktobra 1960

Večina v skupščini OZN zavrnila predlog SZ naj se o razorožitvi razpravlja na plenumu

Sklenjeno je bilo, da bo o tem razpravljal politični odbor - Hruščev je izjavil, da si SZ pridržuje pravico udeležiti se razprave v tem odboru ali ne - Imel je izredno oster in polemičen govor - Vprašanje Južne Tirolske in Alžirije sprejeti na dnevni red

NEW YORK, 11. — Glavna skupščina OZN je zavrnila sovjetski predlog, naj bi debata o razorožitvi bila na plenarnih sejah skupščine. Za sovjetsko resolucijo je glasovalo samo 13 delegatov, medtem ko je 54 delegatov glasovalo proti njej; 31 delegatov se je vzdržalo. Za sovjetsko resolucijo so glasovale države sovjetske skupine, Afganistan, Kuba in Gvineja.

Priporočilo predsedstva, naj bo debata o razorožitvi v političnem odboru kakor med prejšnjimi zasedanji, pa je bilo sprejeto z 61 glasovi proti 12 (sovjetska skupina, Kuba, Gvineja in Madžarska) in s 25 vzdržanimi. Po odglasovanju resolucije je bila seja skupščine odložena na jutri popoldne.

O sovjetskem predlogu so razpravljali na popoldanski seji, na kateri je prvi govoril Hruščev, ki je predlagal, naj o razorožitvi razpravlja glavna skupščina. Omenil je, da bi se državni in vladni poglavarji, ki so zapustili New York, lahko vrnili za to razpravo. Če pa razprava ne bila med sedanjim zasedanjem, je Hruščev predlagal, naj se sestanejo spomladi v Evropi izredno zasedanje skupščine, na katerem naj razpravljajo o razorožitvi. To zasedanje bi lahko bilo marca ali aprila v Ženevi, Moskvi ali Leningradu. Tudi tega zasedanja naj bi se udeležili državni ali vladni poglavarji.

Dejal je, da predstavniki zahodnih držav ne najdejo potrebnega časa za diskusijo o razorožitvi, temveč posvečajo ves potrebni čas ohranitvi mednarodne napetosti. Očital je ZDA, da nadaljujejo politiko na robu vojnega prepada ter da ščitijo državnega tajnika Dullesa. Nadaljeval je: «Dejstvo, da se je večina državnih in vladnih poglavarjev, ki so bili prišli v glavno skupščino, že vrnila v svoje države, ali se namerava vrniti, dokazuje, da se zdi, da nimajo zaupanja v sedanje zasedanje in ne pričakujejo, da bi se zasedanje dejansko posvetilo tako važnemu vprašanju kakršno je splošna in popolna razorožitev.»

Hruščev je zatem dejal, da bi hladno vojno lahko odpravili, če bi se dosegel sporazum med državami o razorožitvi, če bi se razorožitev izvajala pod «najstrožjim mednarodnim nadzorstvom, tako da se nobena država ne bi mogla spet tajno oborožiti in nova ogrožati druge države».

Poudaril je nujnost ukrepov s tem v zvezi in dodal, da bi se razprava o tem morda odložila, kakor se je dogajalo doslej, obstaja nevarnost, da bi se dogodki razvijali, kakor se je to dogajalo med drugo svetovno vojno.

Zatem je izjavil, da se zdi, da ameriška vlada zaradi volilne kampanje v ZDA nima sposobnosti, in je dodal, da je onemogoče doseči sporazum o razorožitvi brez konstruktivnega sodelovanja ZDA.

Kanadski zunanji minister Green je izjavil, da Kanada želi temeljito proučiti to vprašanje, toda za sedaj gre samo za to, da se spet sproži mednarodni pogajanj, bodisi da se obnovijo prekinjeni razgovori, ali pa da se začnejo novi v novem okviru. Dejal je, da se ozračje v političnem odboru OZN najbolj primerno za pripravljalne razgovore in resno izmenjavo misli.

Kanadski minister je dalje izjavil, da je odbor desetorice, ki se je sestal v Ženevi, resno razpravljal, ter je obžaloval, da je Sovjetska zveza zapustila delo odbora zv trenutku, ko je misli Zahod postaviti nove predloge. Ponovil je kanadski predlog, naj odbor obvrne svoje delo pod predsedstvom nevtralca.

Izjavil je dalje, da je polovica nejedrskih držav, ki se ne morejo braniti pred jedrskimi državami, nevzdržen, in dodal, da nejedrske države lahko dajo važen prispevek k razpravi o razorožitvi ter da tudi politični odbor nudi to možnost.

Ameriški delegat Wadsworth je izjavil, da nasprotuje razpravi o razorožitvi v skupščini, ker gre za resno in zapleteno vprašanje, ki se ne bi smelo izkoriščati v propagandne namene». Kar se tiče predlogov pogajanj v odboru desetorice v Ženevi, je Wadsworth izjavil, da se zdi, da Sovjetska zveza izgublja vsakikrat, ko ima pred seboj resne predloge za pogajanja o razorožitvi». Sporočil je, da bo glasoval proti sovjetski resoluciji, naj bi o razorožitvi razpravljali v skupščini, in je dejal, da se SZ skuša izogniti resni razpravi v političnem odboru, ker da bi izvršila nov propagandni napad v skupščini. Dodal je: «Mi želimo temeljito diskutirati in ne želimo podati cele vrste govorov. Sicer pa bodo delovne seje bodo lahko kakršen koli rezultat.»

Zavrnil je trditve Hruščeva, da ZDA nočejo zaradi volilne kampanje sprejeti novih in bistvenih obveznosti: «Volitve ali ne, je dejal Wadsworth, mi bomo pripravljeni takoj zopet prevzeti naše mesto na konferenci.»

Wadsworth je očital SZ, da predvsem išče priložnosti za podžigalne govore in za predložitev velikanskih načrtov namesto realističnih načrtov. Dejal je: «V plenumu skupščine ali v izredni skupščini ni čarovnije. Vedeti je treba, ali je iskrena volja za pogajanja.»

Za ameriškim delegatom sta govorila še češkoslovaški in albanski delegat, ki sta podprla sovjetski predlog, nato pa britanski delegat, ki je zagovarjal zahodno stališče, naj se o zadevi razpravlja v političnem odboru.

Predstavnik Gane je sporočil, da se bo pri glasovanju vzdržal.

Hruščev je v odgovoru na izjave zahodnih delegatov izjavil, da želi debato v plenumu skupščine, «ker mi poznamo odbore, vemo po čem dišijo».

Kritiziral je francoskega delegata Mocha in je izjavil, da je bil zadovoljen, ko je videl, da se predsednik francoske republike strinja z njim o nujnosti, da se razorožitev začne predvsem na področju sredstev za prevažanje jedrskega orožja. Moch je povzel iste argumente, toda ko je govoril v komisiji, je bil drugi Jules Moch.

«Naša potrpežljivost, je nadaljeval Hruščev, je pri kraju. Zadnjikrat smo upali, da bo plenum skupščine uspel rešiti vprašanje razorožitve, kajti če izbruhne vojna, se bo to zgodilo po vsem svetu. Mi se ne bojimo vojne, Če nam vsilijo vojno, se bomo borili in bomo zmagali, najsi bodo žrtve kakršne koli. Toda izgube bodo ogromne in vi boste tisti, ki boste za to odgovorni.»

«Če nadaljujemo oboroževalno tekmo, je dodal Hruščev, bo prišlo do vojne, in mi jo bomo dobili in mnogi od vas ne bodo več tu. Slišati hočete prijetne besede, uspavati se v utvarah. Nočete poslušati resnice. Če boste tekmovali v oboroževanju, vas bomo mi porazili. Naše gospodarstvo je cvetoče, izdelujemo izstrelke kakor klobase, na tekočem traku. Hruščev ne ogroža miru, napoveduje prihodnost. Oboroževalna tekma bo pripeljala do konca in v tej vojni vas bomo mi strli.»

Hruščev je potrdil, da misli odpotovati iz New Yorka v četrtek opolnoči. «Toda, je dodal, če moramo rešiti razorožitveno vprašanje, sem odločen odložiti svoj odhod in udeležiti se osebno te debate ves čas, ki bo potreben.»

«Če hočete prenesti razpravo o razorožitvi v politični odbor, je nadaljeval Hruščev, si SZ pridržuje pravico udeležiti se ali ne te razprave. In če bo SZ ugotovila, da ta diskusija ni nič drugega nego dimna zavesa za varanje javnega mnenja, bo zapustila politični odbor.»

Hruščev je zatem izjavil, da nikakor ni res, da postavlja ultimat. Dodal je, da se bodo narodi Afrike in Azije nekoč dokončno osvobodili in ne bodo več šli po sledi tistih, ki so nad njimi vladali. Ti narodi se bodo postavili proti tistim, ki se upirajo razorožitvi.

«Ponavljam: če sklenemo sporazum o splošni in popolni razorožitvi, bi SZ sprejela vse mednarodne inšpekcije in vsa nadzorstva, ki jih vi hočete. Toda sklep o razorožitvi se mora sprejeti od začetka. Tedaj bo razorožitveni proces potekal pod nadzorstvom.

Večina od vas hoče mir. Obračam se do te večine. Dvignite svoj glas, zahtevajte mir, zahtevajte razorožitev. Če boste sledili imperialistom, vas bo človeštvo preklinjalo.»

Nato je Hruščev izjavil, da bo odbor izvedncev, ki ga je predlagal Mac Millan, služil samo za določitev «najboljšega načina, da se ubije uš, in sicer, ali naj se ji odreže glava ali pa naj se ji izdereje noge». Če bi bilo potrebno čakati pet ali deset let za razorožitev, kakor predlaga Mac Millan, bi bili ducati držav, ki bi razpolagale z atomskim orožjem, namesto stirih drzav, ki imajo sedaj jedrsko orožje.

Za Hruščevom je govoril francoski delegat Moch, ki je izjavil, da je Francija pripravljena vsak trenutek nadaljevati pogajanja o razorožitvi, toda «ni pripravljena tvegati improvizacije in propagande.»

Moch je odločno pobijal izjave Hruščeva o francoskem stališču glede razorožitve in dejal, da «Francija ni menjala svojega stališča, kar se tiče prevoznih sredstev za prevažanje jedrskega orozja». Omenil je obrazložitev francoskega stališča, ki ga je bil on podal v skupščini, in poznejše izjave de Gaulla in je dejal, da «ponavljanje laznih trditev Hruščeva ne spreminja teh v resnico», in da so «teksti močnejši od trditev».

Tudi ameriški delegat Wadsworth se je poslužil pravice odgovora in izjavil, da Hruščev ni govoril resnice, ko je izjavil, da SZ pripravljena sprejeti kakršno koli obliko nadzorstva, če se začne izvajati razorožitev. Dodal je, da, «če se hoče doseči publiciteta», je to mogoče tako v političnem odboru, kakor na plenumu skupščine».

Na včerajšnji nočni seji je skupščina OZN brez razprave sklenila, da se sprejme na dnevni red vprašanje Južne Tirolske, o katerem bodo verjetno razpravljali v posebnem političnem odboru okoli 18. oktobra. Vprašanje je bilo sprejeto pod naslovom «Položaj elementa nemškega jezika v bocenski pokrajini. Izvajanje pariških sporazumov od 5. septembra 1946».

Brez razprave sta bili sprejeti na dnevni red tudi alžirsko vprašanje ter vprašanje rasne diskriminacije v Južni Afriki. Prav tako so sprejeli na dnevni red tako imenovano tibetsko in madžarsko vprašanje.

Brez diskusije so sprejeli vprašanje Mavretanije v zvezi s sporom med Francijo in Marokom, sovjetski protest proti «napadalnim dejanjem ZDA proti Sovjetski zvezi», vprašanje Konga in predlog ZDA za program OZN za neodvisnost in razvoj Afrike.

Soglasno je bilo tudi sklenjeno, da bodo med sedanjim zasedanjem razpravljali o razorožitvi in o prepovedi poizkusov z jedrskim orožjem. Razorožitveni odbor OZN bo predložil skupščini poročilo in skupščina bo razpravljala tudi o preprečitvi širjenja jedrskega orožja.

O ameriškem oporišču na Kubi

MIAMI, 11. — Poveljnik ameriškega pomorskega oporišča v Guantanamu na Kubi admiral Frank Fenno je izjavil, da bi ZDA kompromitirale svoj ugled pred svetom, če bi zapustile to oporišče. Izrekel je mnenje, da bodo lahko nastale težave med ameriško in kubansko vlado v zvezi s tem oporiščem. Dodal je, da bi v primeru prekinitve odnosov med Kubo in ZDA lahko nastal kočljiv položaj, če bi kubanska vlada odredila prekinitev dela 4000 Kubancev, ki so zaposleni v tem oporišču. Ni izključena tudi prekinitev dobave pitne vode, toda oporišče ima precejšnje zaloge, ki bi zadostovale, dokler ne bi dobili dobav z ladjami.

—«»—

NEW YORK, 11. — Neki funkcionar ameriške priseljevalne službe je potrdil, da je neki član posadke sovjetske ladje «Baltika» sinoči zaprosil ameriške oblasti za politično zatočišče.

Kennedy o atomski politiki ZDA če bo izvoljen za predsednika

Če ne bo v Ženevi do 20. januarja dosežen uspeh, bo on sklical novo konferenco o jedrskih poizkusih

WASHINGTON, 11. — Demokratski kandidat za predsedniško mesto v ZDA Kennedy je obrazložil danes program šestih točk glede jedrskih poizkusov, ki bi ga on izvajal v primeru, da bo izvoljen. Kennedy obrazložuje svoj program v pismu, ki ga je poslal bivšemu članu ameriške komisije za atomsko energijo Murrayu kot odgovor na njegovo odprto pismo obema predsedniškima kandidatoma, katera je pozval, naj obrazložita svojo prihodnjo politiko.

Kennedy zagotavlja, da ZDA ne bodo prve začele jedrskih poizkusov v atmosferi. V pismu pravi zatem, da, če ne bo konferenca v Ženevi končana pred 20. januarjem, ko bo novi predsednik prišel v Belo hišo, bo on, če bo izvoljen, «takoj po temu datumu pozval Veliko Britanijo, Francijo in SZ na novo konferenco o poizkusih z jedrskim orožjem, «katera upam, da bo imela boljši uspeh». «Če bo SZ dokazala, da ni pripravljena na razumen sporazum, je nadaljeval Kennedy, bo treba napraviti nekatere podzemeljske poskuse v miroljubne namene». Zagotovil je, da bo skušal doseči sporazum o splošni razorožitvi in pripomnil, da v sedanjem stanju nasprotuje obnovitvi podzemeljskih ali atmosferskih poizkusov v vojaške namene.

Predstavnik ameriškega državnega departmaja je danes izjavil, da so ZDA napravile korake v raznih državah, zlasti v Nemčiji, da se okrepi tajnost, ki se tiče nove procedure izdelovanja proizvodov, ki se uporabljajo v atomskem orožju. Po mnenju nekaterih izvedencev bi ta procedura (na podlagi centrifugalne sile), ki omogoča izolacijo obogatenega urana, lahko omogočila številnim državam izdelovanje atomskega orožja.

Predstavnik je dejal dalje, da bi ta procedura lahko učinkovala na ukrepe nadzorstva nad oboroževanjem, vendar pa gre za dolgoročno vprašanje. Dodal je, da ZDA vsekakor nameravajo za sedaj sprejeti ukrepe, da se prepreči, da bi ta procedura prispevala k večjemu posplošenju možnosti izdelovanja atomskega orožja.

—«»—

Adenauer - Erhard Bonn - Pankow - ZDA

BONN, 11. — Kancler Adenauer in minister za gospodarstvo Erhard sta se danes razgovarjala nad poldrugo uro, da bi pruočila gospodarsko stanje dežele. V vladnih krogih izjavljajo, da se je razgovor med obema državnikoma zaključil s «popolnim soglasjem». Namen razgovora je bil v tem, da se odstranijo nesporazumi, ki so nastali med njima v zvezi z ukrepi, ki jih je bilo treba sprejeti, da bi se borili proti nekaterim inflacijskim tendencam nemškega gospodarstva.

Vzhodna Nemčija je prepovedala tranzit čez svoje ozemlje za vse blago, ki prihaja iz vzhodnih dežel in ki je namenjeno v zapadni Berlin. Bonnska vlada pa je sporočila vzhodnonemški vladi, da bo s 31. decembrom letos prenehal veljati medconski sporazum o trgovini, če ne bodo ukinili omejitve prometa z vzhodnim Berlinom.

Ameriško zunanje ministrstvo je danes izjavilo, da bi vsakršna rešitev nemškega vprašanja, ki bi priznavala razkosanje dežele, pomenila «resno grožnjo za mir v svetu». V tem je odgovor ZDA na skupno izjavo štirih vlad (SZ, DRN, Poljske in Češkoslovaške), v kateri se zahteva podpis ločenih mirovnih pogodb z obema Nemčijama. Kar zadeva obtožbe proti nemškim militaristom in revanšistom, ameriško zunanje ministrstvo zatrjuje trditvijo, da je Zapadna Nemčija pojasnila, da se njeni «obrambni napori uresničujejo samo v okviru NATO».

—«»—

Izjava poveljstva OZN v Leopoldvillu

LEOPOLDVILLE, 11. — Poveljstvo OZN je danes objavilo poročilo, v katerem pravi, da odkanja, da bi izročilo Mobutujevi vojski predsednika vlade Lumumbo. Poročilo dodaja, da kongoška ustava predvideva, da se poslanci ne morejo aretirati, razen če jim parlament ne odvzame parlamentarne imunitete. Domnevajo, da je to stališče zavzel predstavnik OZN v Leopoldvillu Dajal, ki je bil v stiku s Hammarskjoeldom.

Nekateri opazovalci pa so mnenja, da se poveljstvo OZN, ki ščiti Lumumbo v njegovi rezidenci, ne bi uprlo njegovi morebitni aretaciji na ulici.

Na drugi strani pa so objavili poročilo «generalnih komisarjev», ki pravi, da so se ti sestali na seji, ki je trajala vse jutro, da «sprejmejo sklepe poglavitne važnosti». Vendar pa je položaj danes v mestu miren, čeprav Mobutujevi vojaki še vedno stražijo Lumumbovo rezidenco. Stražo je danes zjutraj pregledal polkovnik Mobutu.

—«»—

Japonska in Kitajska

TOKIO, 11. — Japonski predsednik vlade Kosaka je na tiskovni konferenci izjavil, da Japonska utegne revidirati svoje stališče glede sprejema LR Kitajske v OZN in da se bo glede tega držala v stiku z vsemi deželami, ki so zainteresirane na tem vprašanju, hkrati pa da bo zasledovala mednarodni razvoj v zvezi s tem vprašanjem.

Notranji minister Scelba o upravnih volitvah 6. novembra

Na iredentistične manifestacije v Avstriji demonstracije neofašistične mladine v Rimu

Zbornica odobrila proračun ministrstva za javna dela, senat proračun ministrstva za turizem - Zakon o klasifikaciji in prodaji oljčnega olja - Demokristjan Samek in spolna morala - «Giustizia» se razburja zaradi «demokratičnega centrizma» KD

(Od našega dopisnika)

RIM, 11. — Notranji minister Scelba je danes zvečer ctvoril po televiziji ciklus tiskovnih konferenc, katerih namen je omogočiti vsem strankam po vrsti, da obrazlože svoj volilni program za bližnje upravne volitve. Po izjavi ministra, so mu zastavili nekaj vprasanj nekateri novinarji KPI, MSI in drugih «informacijskih» listov. Take tiskovne konference se bodo vršile skoro vsak dan od 21. do 21.30. Jutri bo govoril tajnik KD Moro, vprašanja pa mu bodo zastavili novinarji PSI, PSDI in KPI; v četrtek bo govoril tajnik MSI Michelini, vprašanja pa mu bodo zastavili novinarji KD in PLI; v petek bo na vrsti Togliatti, vprašanja pa mu bodo zastavili novinarji PSI, PSDI in KD.

da bodo 6. novembra mogli glasovati skoro vsi prebivalci, ki imajo volilno pravico: 33 milijonov, od skupnih 33 milijonov 500 tisoč. Razlika je v tem, da v nekaterih občinah ne bo volitev, ker njihovim upravam še ni potekel rok. Nato je Scelba «pojasnil» v čem je prednost demokratičnega režima, za tem pa poudaril, da je vsekakor potrebno glasovati.

Minister Scelba je povedal, morali te prireditve organizirati v manjših mestih. Kar zadeva turizem in tujski promet, je Folchi dejal, da je vrgel lansko leto 373 milijard lir; letos pa je predvideti znatno povišanje v zvezi z olimpijskimi igrami. Po njegovem govoru je senat odobril proračun. Misovci so glasovali proti.

Na popoldanskem zasedanju so razpravljali o proračunu ministrstva za javno zdravstvo. Še pred tem pa je državni podtajnik za zunanje zadeve Russo odgovoril na vprašanje, ki ga je predsedniku vlade zastavil fašistični senator Nencioni, ki je hotel vedeti, zakaj je italijanska vlada pristala na diskusijo v ZN o vprašanju Južne Tirolske, ki je po njegovem mnenju italijansko notranje vprašanje. Nencioni ni bil zadovoljen z odgovorom in je še nadalje razvijal svoje stališče, ki ga je Benedetti (KD) prekinil z «Če pa ste vi fašisti izročili Nemcem Južno Tirolsko!» Med obema senatorjema bi bilo kmalu prišlo do pretepa. Po incidentu so nadaljevali z diskusijo o proračunu. Pasqualicchio (KPI) je kritiziral celotno dejavnost ministrstva, Samek (KD) pa je proti naraščanju spolnih bolezni predlagal «moralni pouk» v šolah, da bi mladini vcepili «strah pred nevarnostjo» in jo opozorili na posledice bolezni. Dodal pa je: nikakršne spolne vzgoje v šoli! (Morala demokristjanov je res čudovita: zabavaj se; pazi, da pri tem ne nalezeš; če pa nalezeš, glej da se takoj zdraviš. Tako govori Samek in to imenuje «moralni pouk» mladine!) Razpravo bodo nadaljevali jutri.

Danes se je sestalo vodstvo KD in obravnavalo nekatera vprašanja v zvezi z volilno kampanjo in s sestavo kandidatnih list v nekaterih mestih, kjer so naleteli na razne težkoče. Po izjavi poslanca Latterzia, so te težkoče premagali.

Proti demokristjanski brošuri «Navodila demokratičnim volivcem», v kateri je rečeno, da je KD izbrala «demokratični centrizem», odločno protestira današnja «Giustizia», glasilo PSDI, in poudarja, da je moč smatrati že sedaj za povsem prekinjene vsakršne stike med PSDI in KD, če bi se ta gornja trditev poslanca KD Sartija, tajnika SPES in avtorja zgoraj omenjene brošure, izkazala za točno.

Tudi danes je prišlo do demonstracije neofašistične mladine pred avstrijskim konzulatom. Pri tem je bilo lažje ranjenih nekaj policijskih agentov, 22-letnega študenta Gandolfa pa so priprli. Že proti včerajšnji podobni manifestaciji je avstrijska vlada protestirala pri italijanski vladi, le-ta je protest zavrnila, češ da gre za reprezalije proti iredentističnim manifestacijam v Avstriji, proti katerim je tudi italijanska vlada protestirala brez uspeha.

A. P.

—«»—

Danes Segni pri Eisenhowerju

NEW YORK, 11. — Bela hiša je sporočila, da bo predsednik Eisenhower sprejel jutri ob 15. uri po srednjeevropskem času italijanskega zunanjega ministra Segnija. Pri razgovoru bo navzoč tudi italijanski poslanik Brosio.

Pred reformo ustave v Rodeziji in Njasi

Zvezna vlada se ne strinja s predlogi posebne komisije, ki jih bodo obravnavali čez nekaj mesecev na posebni konferenci v Londonu

LONDON, 11. — Posebna komisija za reformo ustave zvezne države Rodezije in Njase je pod predsedstvom Monckton izdelala poročilo o reformi, ki ga bo pretresala konferenca, katero bodo čez nekaj mesecev sklicali v Londonu. V poročilu komisije se poudarja:

«Federacija Rodezija-Njasa ne more več obstajati v sedanji obliki zaradi nasprotovanja Afričanov iz Severne Rodezije in iz Njase. Poročilo vsebuje naslednja tri priporočila:

1. Pravico do ločitve treh sestavnih ozemelj federacije, Južne Rodezije, Severne Rodezije in Njase po preteku najmanj petih let ali pa ob priliki pridobitve avtonomije, kajti sedaj ima samo Južna Rodezija notranjo avtonomijo;

2. raztegnitev volilne pravice in povečanje števila sedežev za Afričane v zvezni skupščini, in sicer tako, da bo bodoča skupščina imela 60 poslancev, od katerih mora biti 30 Afričanov, namesto sedanjih 12 Afričanov na 60 poslancev;

3. trem ozemeljskim vladam naj se dodeli določeno število oblastvenih funkcij, ki jih drži v rokah sedaj zvezna vlada; na ta način bi te vlade same zajamčile «vsakdanje življenje prebivalstvu svojih ozemelj».

Glede oblastvenih funkcij, ki jih ima sedaj Velika Britanija, je komisija mnenja, naj bi bila V. Britanija pristojna samo za zunanjepolitične zadeve. Veliki Britaniji naj bi ostala še vedno pravica zakonodaje za federacijo. Glede obrambe pa bi morala biti oblast zvezne vlade povezana s sporazumi, ki naj bi vsebovali dolžnost, da se mora zvezna vlada posvetovati po eni strani z vlado Velike Britanije po drugi pa z ozemeljskimi vladami.

V poročilu je dalje rečeno, da se je «rasna diskriminacija nekoliko zmanjšala, hkrati pa poudarja naujnost, da se uvedejo globoke spremembe v Južni Rodeziji, kjer je diskriminacija hujša» kot v ostalih dveh pokrajinah. Končno pravi poročilo, da se federaciji lahko dopusti neodvisnost, toda šele potem, ko bodo vse tri pokrajine dosegle popolno avtonomijo.

Iz Salisburyja glavnega mesta Južne Rodezije, poročajo, da je predsednik zvezne vlade Rodezije sir Roy Welensky nocoj izjavil, da njegova vlada v celoti zavrača priporočilo komisije Monckton.

Predsednikovo stališče je potrdila nocoj na svoji seji tudi vlada, ki pa očita komisiji, da ni predvidela možnosti razdelitve federacije in ločitve posameznih ozemelj, ki federacijo sestavljajo.

—«»—

ENI - Sovjetska zveza

MOSKVA, 11. — Predsednik ENI, inž. Mattei in minister za zunanjo trgovino ZSSR Patoličev sta danes podpisala vrsto sporazumov za izmenjavo dobav med obema deželama, v skupni vrednosti okrog 200 milijonov dolarjev in za razdobje od 1961-1965. SZ bo uvozila iz Italije 50.000 ton sintetične gume, 240.000 ton jeklenih cevi, črpalke in naprave za naftovode, Italija pa bo uvozila surovi petrolej in gorilno olje. Pogajanja za te sporazume so se vodila nad leto dni in so se zaključila pozitivno preteklo pomlad, ko se je prvi podpredsednik sovjetske vlade Kosigin na poti iz Argentine v SZ, ustavil v Italiji.

—«»—

Poljski novinarji v Jugoslaviji

BEOGRAD, 11. — Danes je prispela v Beograd delegacija Zveze novinarjev Poljske, ki bo dva tedna gost Zveze novinarjev Jugoslavije. Delegacija se bo v Jugoslaviji seznanila s političnim in gospodarskim napredkom Jugoslavije in se razgovarjala z zastopniki Zveze novinarjev o sodelovanju med obema organizacijama.

—«»—

BANGUI, 11. — Vlada Srednjeafriške republike (bivša francoska kolonija) je danes sklenila prekiniti diplomatske odnose «s francoskim visokim predstavništvom v Banguju». Toda ne gre za prekinitev odnosov s Francijo in praktično bodo francoskega predstavnika proglasili za nezaželeno osebo. Vzroki ukrepa niso znani.

Danes bo seja francoske vlade v zvezi z debato o «udarni sili»

Vlada bo prav gotovo postavila vprašanje zaupnice med debato v skupščini

PARIZ, 11. — Jutri zjutraj bo seja francoske vlade pod predsedstvom de Gaulla. Razpravljali bodo o notranji in zunanji poiitiki. Med drugimi bodo poročali predsednik vlade Debre, zunanji minister de Murville in notranji minister Chatenet.

Verjetno je, da bo ministrski svet jutri sklenil postaviti vprašanje zaupnice ob zaključku parlamentarne debate o atomski udarni sili. Nedvomno se bo ministrski svet odločil v tem smislu. Samo zahteva o izglasovanju zaupnice namreč lahko pripravi vladno večino, da premaga svoje notranje razprtije in omogoči Debrejevi vladi, da premosti čviro, ki postaja vsak dan težavnejša.

Parlamentarna komisija za obrambo je po živahni diskusiji odobrila vladni načrt z 42 glasovi (vsi poslanci zveze za novo republiko, 3 neodvisni, 1 predstavnik MRP in 1 predstavnik republikanske enotnosti) proti 33 (neodvisni, socialisti in radikali) in s tremi vzdržanimi (MRP). Prvotno je glasovalo 38 poslancev proti, 33 pa za predlog. Toda glasovanje je bilo razveljavljeno, ker so glasovali z dvigom roke.

Sledila je cela vrsta spreminjevalnih predlogov, in zato predvidevajo, da bo parlamentarna bitka zelo ostra in precej težavna za vlado.

Na seji skupine neodvisnih poslancev se je bivši minister Paul Reynaud, ki je predsednik finančne komisije v skupščini, odločno izrekel proti načrtu o udarni sili. Izjavil je, da mu je žal, da je prisiljen zavzeti stališče proti politiki «tistega, s katerim se je vedno strinjal». Pripomnil pa je, da mu dolžnost nalaga, da sporoči svojo zaskrbljenost. Omenil je velika finančna bremena, ki bi nastala za Francijo z izvrševanjem de Gaullovega načrta, ter je dejal, da mora ostati nedotaknjeno prijateljstvo Američanov do Francije, in je izrekel mnenje, da ni mogoče istočasno uresničiti udarno silo in skupno tržišče. Reynaud je vedno veljal za zvestega prijatelja de Gaulla, s katerim je imel včeraj daljši razgovor.

—«»—

Skupna izjava SZ, DRN, Poljske in ČSR o nemški nevarnosti

MOSKVA, 11. — Predstavniki vlad SZ, DRN, Poljske in Češkoslovaške so včeraj objavili skupno izjavo, v kateri opozarjajo na vojaške priprave Zap. Nemčije. Med te priprave spada zahteva po jedrskem orožju in stopnjevanje revanšistične propagande, ki naj «prebivalstvo pripravi ideološko za vojaške pustolovščine». V izjavi se zatrjuje, da je bonnska vlada zahtevala revizijo pariških sporazumov, s katerim se omejuje nemška oborožitev. nemški bivši nacistični generali pa da so, ob podpori vlade, objavili v zloglasnem memorandumu program nemške «militarizacije» pod izgovorom zatrjevane «komunistične grožnje». V izjavi se nadalje poudarja, da sklenitev mirovne pogodbe med obema nemškima državama predstavlj «nujno etapo za normalizacijo odnosov z Zap. Nemčijo». Zgoraj omenjene vlade so pripravljene podpisati tako mirovno pogodbo v prepričanju, da se bo tako našla «pozitivna rešitev i za nemško vprašanje i za vprašanje zapadnega Berlina». Ob zaključku se vlade SZ, DRN, Poljske in Češkoslovaške obračajo na vse dežele,e ki so se borile proti Nemčiji ,da bi se uprle nevarnostim za mir, ki jih predstavljajo jedrska oborožitev nemške vojske in nemške militaristične sile, in da bi tudi s svoje strani storile vse, kar je v njihovi moči, da bi čim prej prišlo do sklenitve nemške mirovne pogodbe in da bi zagotovili mir in varnost evropskih narodov.

—«»—

VIENTIANE, 11. — Danes so se začela pogajanja med laoško vlado in gibanjem Patet Lao. Razgovori med tremi predstavniki Patet Laosa in tremi predstavniki vlade so se začeli v rezidenci ministrskega predsednika. Prva seja je trajala poldrugo uro; pogajanja se bodo nadaljevala v četrtek.

—«»—

Še dva neuspela poizkusa

POINT ARGUELLO (Kalifornija), 11. — V ZDA so danes napravili poizkus, da bi postavili v tir okoli Zemlje «vohunski satelit» vrste «Samos». Satelit so izstrelili z dvostopenjsko raketo «Atlas-Agena». Toda satelit ni prišel v tir.

Razen tega so v Cape Canaveralu izstrelili medcelinsko raketo «Atlas» vrste «E», ki naj bi letela 8000 kilometrov daleč. Tudi ta poizkus ni uspel, kakor je to pozneje sporočilo poveljstvo ameriškega letalstva. Motorji rakete niso namreč dobro delovali.

Tito se vrne danes v Beograd

Popoldne bo na zborovanju govoril o delu jugoslovanske delegacije v generalni skupščini OZN

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 11. — Predsednik republike maršal Tito se bo vrnil jutri popoldne ob 15.15 z letalom iz Neaplja, kamor bo prispel okrog 13. ure z ladjo «Leonardo da Vinci», naravnost v Beograd. Meščani glavnega mesta Jugoslavije bodo predsednika Tita pozdravili na zborovanju, ki se bo začelo ob 16. uri na Trgu Marxa in Engelsa, kjer bo, kot se pričakuje, Tito govoril.

Mestni odbor SZDL Beograda v svojem proglasu, v katerem vabi na zborovanje, poudarja, da je pot, s katere se predsednik Tito vrača, eden od neutrudljivih naporov Jugoslavije in njenega predsednika za krepitev miru na svetu. «V New Yorku — poudarja proglas — je bil maršal Tito tolmač naših najgloblji stremljenj, eden najbolj priznanih nosilcev tistih stremljenj sodobnega sveta, ki vedno bolj odločno zahtevajo, da se uresniči vsestransko in enakopravno sodelovanje med narodi in državami, da se mednarodna vprašanja rešujejo brez vojne, brez sile in pritiska. V svojih naporih je Jugoslavija s predsednikom Titom na čelu tudi tokrat storila vse, kar je mogla, da akcija razuma in glasovi vesti sprožijo nove sile, da bi politika aktivne miroljubne koeksistence okrepila stvar miru in napredka.»

B. B.

—«»—

Razgovor Popović - Segni

NEW YORK, 11. — Italijanski zunanji minister Segni je prišel sinoči z letalom v New York, kjer bo vodil italijansko delegacijo v OZN. Danes se je Segni sestal z državnim tajnikom za zunanje zadeve FLRJ Popovičem. Razgovor je trajal približno eno uro. Govorila sta o vprašanjih, ki se tičejo obeh držav. Govorila sta tudi o nameravanem obisku Popovića v Rimu, ki je določen za konec letošnjega leta. Navzoča sta bila tudi načelnik italijanske delegacije v OZN Martino ter poslanik Ortona.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 14.2, najnižja 12, ob 19. uri 12, zračni tlak 1006.3 raste, veter vzhodnik severovzhodnik 8 km, vlage 77 odst., nebo 6 desetin pooblačeno, morje mirno, 14.2 mm dežja, temperatura morja 18.8 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 12. oktobra
Maks
Sonce vzide ob 6.17 in zatone ob 17.25. Dolžina dneva 11.08. Luna vzide ob 22.55 in zatone ob 13.08
Jutri, ČETRTEK, 13. oktobra
Edvard

Priprave strank za občinske in pokrajinske volitve

V Boljuncu prvo zborovanje «Občinske demokratične liste»

Volivcem dolinske občine sta govorila tov. Josip Bolčič in župan Dušan Lovriha - Predloženi dve kandidatni listi v repentaborski občini

Sinoči je bilo v Boljuncu prvo zborovanje «Občinske demokratične liste» za dolinsko občino. Zborovanje, ki je bilo v kino dvorani, je otvoril Urh Hervat, za njim pa je spregovoril Josip Bolčič, ki je najprej pozdravil vse prisotne volivce, potem pa prečital imena kandidatov, ki nastopajo na «Občinski demokratični listi». Tov. Bolčič je nato prikazal pomen letošnjih volitev, potem pa je prikazal program «Občinske demokratične liste» za dolinsko občino.

V uvodu je predvsem poudaril, da se bodo kandidati «Občinske demokratične liste» dosledno borili za splošno pomirjenje na svetu ter za miroljubno sodelovanje med narodi in državami. Kandidati «Občinske demokratične liste» se bodo zoperstavili krščanski demokraciji oziroma političnemu monopolu, ki si ga lasti, ter se borili za ustvaritev pogojev za novo demokratično vladno večino, ki bo uveljavila določbe republiške ustave ter upoštevala upravičene zahteve delovnega ljudstva. Nadalje bodo kandidati ODL podpirali zahteve tržaškega prebivalstva, da vlada izda potrebne ukrepe za obnovo tržaškega gospodarstva, še posebej pa se bodo borili za ustanovitev avtonomne dežele Furlanija-Julijska krajina ter za ustanovitev integralne proste cone za tržaško področje. Končno bodo dosledno zahtevali takojšnje in popolno izvajanje določb republiške ustave in Londonskega sporazuma za dejansko enako pravnost med Slovenci in Italijani ter za ohranitev jezikovne in kulturne samobitnosti Slovencev.

Tudi v bodoči občinski upravi bodo kandidati «Občinske demokratične liste» nadaljevali borbo za zaščito pravic in koristi vseh občanov in se trudili, da uresničijo obširen program, ki zajema široko področje delovanja občinske uprave. Prostor ne dopušča, da bi se spuščali v podrobnosti, zaradi česar naj samo omenimo, da se ta program nanaša na šolstvo, zdravstvo in higieno, socialno skrbstvo, ljudska stanovanja, turizem, kmetijstvo, javno razsvetljavo in na splošno finančno politiko.

Ob koncu svojega govora je tov. Bolčič zagotovil, da se bodo vsi kandidati Občinske demokratične liste dosledno borili za uresničitev programa, ki je bil predložen volivcem.

Na govorniškem odru je tov. Bolčiču sledil dolinski župan Dušan Lovriha, ki je v začetku svojega govora poudaril, da se volivcem na letošnjih upravnih volitvah predstavlja več strank, med njimi tudi krščanska demokracija. Ta stranka, je dejal govornik, se je predstavila z geslom, ki od volivcev zahteva polno zaupanje. Toda vsa dosedanja notranja in zunanja politika krščanske demokracije je dokazala, da ta stranka ne more in ne sme uživati zaupanja, kar je še posebno prišlo do izraza na tržaškem področju. Pri tem se je dolinski župan vprašal, kaj je KD napravila za rešitev neštevilnih problemov, ki tarejo tržaško industrijo in pomorstvo, oziroma gospodarstvo sploh, kaj je napravila za ustanovitev avtonomne dežele Furlanija-Julijska krajina, kaj za enakopravnost oziroma uveljavitev načel republiške ustave in Posebnega statuta?! Odgovor je jasen in zaradi tega Slovenci ne morejo dati zaupnice KD, kot je ne morejo dati tudi Italijani, ki hočejo, da se bo položaj na našem področju izboljšal.

Župan je nato poudaril, da se je enotnost pristašev NSZ in KP, ki je prišla do izraza na Občinski demokratični listi v dolinski občini, pokazala za koristno in pozitivno, saj so bili v času skupne uprave doseženi lepi uspehi, ki so jamstvo tudi za bodoče uspešno delovanje občinske oprave. Nato je orisal nekaj dosedanjih uspehov, ki jih je žela občinska uprava v pretekli poslovni dobi, ter obrazložil vzroke, zaradi katerih kakšna točka prejšnjega programa ni bila v celoti uresničena. Omenil je tudi nekaj bistvenih točk novega programa ter končno pozval vse volivce, da izrazijo zaupanje Občinski demokratični listi, medtem ko se kandidati s svoje strani obvezujejo, da bodo v največji meri izpolnili program, ki so ga predložili volivcem.

Rok za vložitev kandidatnih list, bodisi za pokrajinske kakor tudi za občinske volitve, poteče danes opoldne. S tem bo končalo prvo razdobje sedanje volilne bitke ter se bo začelo drugo, kjer bodo razne politične stranke začele z aktivnejšo volilno kampanjo.

Včeraj sta bili predloženi na repentabrskem županstvu dve kandidatni listi, večinska in manjšinska. SDZ pa je v teku včerajšnjega dne vložila svojo kandidatno listo za pokrajinske volitve, ki bo zasedla na glasovnici 11. mesto.

Potemtakem je slika političnih strank, ki se bodo udeležile pokrajinskih volitev, že skoraj popolnoma dokvirjena. Pričakuje se namreč, da bo danes vložila svojo kandidatno listo samo še Tolloyeva indipendentistična skupina, če se ji je seveda posrečilo zadostiti vsem zakonskim formanlostim. V zadnjih dneh so se namreč širili glasovi o nekakšnih težavah, na katere naj bi ta skupina naletela v tem pogledu.

S predložitvijo kandidatnih list pa še ni izrečena zadnja beseda. Tekom jutrišnjega dne se bo sestal osrednji volilni odbor, čigar naloga bo, da pregleda liste in odgovarjajoče volilne znake, ugotovi, če ustrezajo zakonskim predpisom ter jih potem odobri.

Alojz Budin

Nenadno je umrl požrtvovalni borec za delavske in naše narodne pravice. Kdo, ki je živel naše politično življenje in borbe za dobo enega celega človeškega pokolenja, ga ni poznal!

Stereotipna beseda o požrtvovalnosti, predanosti stvari, je brezbarvna, neizrazita. Saj menda ni bilo stvari, ki bi ga zanimala in kakor koli privlačila iz čisto zasebnih nagibov in koristi. Zato pa je vse svoje sile, sposobnosti in čas posvetil le stvari delavskih pravic. Bil je med onimi, ki so se že v zgodnji dijaški dobi jasno opredelili za marksizem in o tem ni dvomil, niti se za las oddaljil v kakršnem koli političnem položaju.

Pri vsem svojem delu, vse svoje življenje je preživel v tesnih prilikah in je okušal pogostokrat lakoto, kot malokdo. A to ga ni odvrnilo od poti, ki mu jo je narekovalo njegovo najiskrenejše prepričanje, doseženo s temeljitim študijem. Značilna za njegovo značajno doslednost je anekdota, ki jo je pripovedoval znanec.

Ker je bil kot navadno, v gmotni stiski, — a treba pripomniti besedo o njegovi skromnosti, ki ni poznala nobenih razvad, ne pijače, tobaka, celo skoro družbe ne, — so mu ponudili, da bi prevedel za tisk iz nekega tujega jezika leposlovno knjigo. Obvladal je namreč temeljito šest jezikov. Brez besede je vzel knjigo. Čez čas ga vprašajo, če jo je prevedel.

«Nisem in ne bom,» je odvrnil odločno, «se ne strinjam z avtorjevim naziranjem.»

In zaman je bilo vsako prigovarjanje.

Bil je rojen 1904. leta v Koludrovici pri Saležu iz kmečke hiše ter je končal tri gimnazije v Trstu, srednjo šolo pa je končal v Idriji. Tu se je bil menda že dokončno opredelil v dijaških skupinah za marksizem.

Ze zgodnje organizacijsko delo med dijaštvom in delavstvom ter okolnost, da je včasih zahajal v sovjetski konzulat, mu je zgodaj nakopalo ne le policijsko nadzorstvo z odgovarjajočimi posledicami: «preventivne» aretacije ob vsaki priliki in kar najbolj divjaško fašistično preganjanje. S pretepanji in pritiski so ga izgnali iz tržaške univerze, kamor se je bil vpisal na gospodarsko fakulteto in mu tu onemogočili študij. Ko je bil nekako v dobi bazoviškega procesa aretiran, ter poslan v konfinacijo na otok Ventotene, se je bil vpisal na filozofsko fakulteto v bližnjem Neaplju. Tu se je ponovil, kot v Trstu, pretep in izgon iz vseučilišča.

Kakor so mu z vsemi sredstvi preprečiti nadaljevanje študija, so mu onemogočili tudi vsako redno zaposlitev.

Obvladal je kopico tujih jezikov in so ga sprejeli v tržaški «Hotel de la Ville» za sprejemanje in tolmačenje tujcem. Vse je bilo zadovoljno z njim, toda ko sta policija in fašisti zvedeli za to, ga je črnosrajčniška «škvadra» pretepa in pregnala iz hotela in z dela.

Vendar je z neutrudno žilavostjo uspel izigravati policijsko nadzorstvo in delati v podzemnem delavskem gibanju.

Bil je stalno v stiku tudi z drugimi protifašističnimi organizacijami. Bilo je to tudi potrebno v dobi pretežke ilegalne borbe proti fašizmu, ko so vedno nove «racije» z aretacijami celih skupin borbenih tovarišev le prepogosto pretrgale organizacijske vezi. Tako je imel na primer stalne zveze tudi z ljudmi iz tajne organizacije TIGR in je preko njih včasih prejemal propagandni material, imel čez mejo zveze, po katerih so mogli bežati ogroženi tovariši, ali se vračati ilegalci v domovino.

S stalno zvezo s Ferdom Ferjančičem in soprogo je uspel v vseh časih, ko je bil v Trstu ali na Goriškem, ohraniti nepretrganost partijske organizacije. Pozneje, posebno po španski vojni, oz. kako leto prej, pa je celo uspel razviti skupno s skupino Pinka Tomažiča zelo živahno organizacijsko delo, ki je segalo iz Trsta preko vsega Krasa, tržaškega in goriškega, v Vipavsko dolino in na ostalo Goriško.

V tem razdobju je sodeloval pri ilegalnem izdajanju «Dela», ki so ga tiskali in razmnoževali nekje na Skalisanti, okrog 1936. leta, ko se je delo poživelo pod vodstvom podjetnega in pogumnega Pinka Tomažiča, ko se je bil po letu 1937. vrnil od vojaščine oziroma iz Jugoslavije, kamor je bil zbežal. Zatem so «Delo» tiskali in razmnoževali nekje v gozdu nekog Volnika. Ko je policija začela nekaj vohati, so v zimi 1939-40 «tiskarno» (pisalni stroj znamke «Adler» in ciklostil z odgovarjajočim materialom) prenesli z Volnika v Požrlu iz Dujčeve skupine v Vremščico. Stroje sta v prvem delu poti nosila Pinko Tomažič in Budin, kasneje pa so jih prevzeli Dujčevi tovariši. Kadar je le zmogel, je bil Budin na poti po Krasu, kjer je poznal ne le vsa pota, pač pa predvsem ljudi.

Razumljivo je, da je 1940. med prvimi iz Tomažičevega procesa padel v roke policiji. Nečloveško, a zaman, so ga pretepali in mučili, da bi iz njega izsilili izpovedi in izdajstvo tovarišev. Nekateri sojetniki so ga videli po nekem takem zasliševanju, ko so ga pod pazduhami vlekli, oziroma točneje, nosili policijski agenti vsega razbitega, okrvavljenega in na pol onesveščenega. V nekaj dneh je bil osivel. Če so mu bila že prejšnja pretepanja in preganjanja vzela pol zdravja, so mu ga po tem divjanju razbili še preostali del. In ni ozdravel nikdar več. Hodil je le še kot senca, dasi ga bister razum ni zapustil.

Obsojen s Tomažičem na 30 let zapora je odsedel 3 leta do kapitulacije fašistične Italije, po raznih zaporih od Rima, S. Giminiana v Toskani do Civitavecchie pri Rimu. Po povratku v Trst se je takoj povezal z OF in kljub razdrapanemu zdravju odšel v gore. Seveda pretežkega življenja partizanskih hajk ni mogel prenesti do konca. Na pomlad 1945 je moral v bolnico.

Postal je spet politični aktivist na Krasu, takoj po vojni pa je prevzel uredništvo «Soškega tednika» v Gorici. 1948. leta pri prvih tržaških upravnih volitvah je bil izvoljen v zgoniški občinski svet in tudi v odbor.

Ostal je invalid za vse življenje, brez možnosti, da si opomore, dasi je po svojih preostalih močeh sodeloval v javnem življenju, ali si s priložnostnim, seveda pisarniškim delom, poskušal zboljšati svoje gmotne prilike. Se celo italijanska invalidska komisija mu je priznala invalidnost, povzročeno po fašističnem pretepanju, a le 50-odstotno, česar pa s svojo neomajno doslednostjo ni hotel sprejeti. Vendar njegove popolne zahteve še doslej niso bile sprejete. Prvi sunek je dala njegovemu zdravju pravzaprav že obvezna vojaška služba, ki jo je prestal v kazenskem oddelku v Afriki, pod žgočim soncem Libije.

Vedno do mozga predan svojim idealom borbe za delavske in narodnostne pravice, pa je bil že vsa povojna leta, posebno pa zadnje čase, telesno in duševno ubit, da se je celo izogibal družbe. A njegovo temeljito znanje in iskrica zanimanja za vsa mogoča področja znanosti sta mu ohranila svežega duha v ubitem telesu in zanimanje za javna vprašanja.

Svetla žrtev čiste požrtvovalnosti za ljudske koristi, žrtev fašističnega divjanja bo ostala neizbrisen spomin pri vseh, ki so ga poznali.

Partizanska zveza, Zveza invalidov in «Primorski dnevnik» so prvi izrazili svoje sožalje ob njegovi smrti.

ZORKO JELINČIČ

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST-UL. MONTECCHI 6-II.
TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROČNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT Trst

Prva akcija?

Sinoči je tako imenovana «AVANGUARDIA NAZIONALE GIOVANILE» (ni jasno, ali gre za sporazumno ustanovljen odbor mladincev Lega Nazionale, Unione degli Istriani in A. N. Ven. Giulia e Dalmazia) trosila po tržaškem Korzu letake, v katerih se

1) žali poglavar sosednje države, kar je kaznivo po kazenskem zakonu;

2) krši se člen 2 Posebnega statuta londonskega memoranduma (za katerega je minister Segni komaj v četrtek pred parlamentom dejal, da ga bo vlada v celoti izvajala), ker se v letaku hujska na narodnostno mržnjo;

3) sam memorandum pa je v letaku označen kot «vile», kar pomeni «podlo».

Bilo bi zares zanimivo vedeti, ali bodo spričo trosenja takih letakov odgovorne oblasti kaj ukrenili. Doslej se je namreč v vladnem tisku ali pa v tisku blizu vladne stranke z drugimi besedami že pisalo dejansko isto.

Danes se prične v Portorožu

Zasedanje mešane komisije o izvajanju videmskega sporazuma

Razpravljali bodo o novih avtobusnih zvezah in drugih olajšavah za obmejni promet - Septembra prekoračilo s propustnicami tržaške bloke 375 tisoč oseb

Danes se začne v Portorožu deveto zasedanje stalne mešane komisije ustanovljene za uveljavljenje videmskega sporazuma o obmejnem prometu. Komisija bo svoje delo zaključila v Ljubljani. Italijanski delegaciji mešane komisije bo predsedoval svetnik veleposlaništva Fenzi, podpredsednik bo odv. Gerin, v komisiji pa bodo zastopani še predstavniki ministrstva za notranje zadeve, za finance, za promet, obmejne policije in vojne mornarice. Jugoslovanski delegaciji pa bo predsedoval Karel Forte.

Predvideva se, da bo mešana komisija razpravljala o novih olajšavah za izvajanje obmejnega prometa s propustnicami raznih vrst in med drugim o novih avtobusnih zvezah ter o ukinitvi treh con za prehod s propustnicami.

Po zadnjih podatkih je septembra prešlo s propustnicami skozi tržaške bloke 375 tisoč oseb, kar je za okoli 50 tisoč manj kot septembra lanskega leta. Ta padec pripisujejo izredno slabim vremenskim prilikam.

—«»—

Nesreča na delu

Na delu pri gradnji neke hiše v Ul. Canova se je včeraj popoldne ponesrečil 19-letni Franco Brun iz Ul. Chiadino 47. S cirkularko si je namreč poškodoval tri prste na levi roki, zaradi česar se bo mogel zdraviti skoraj dva tedna na I. kirurškem oddelku.

V ILVA pogajanja o delovni pogodbi

V četrtek se prično v ILVA pogajanja za obnovo delovne pogodbe. Pričakujejo, da bo ob tej priliki prispel v Trst personalni ravnatelj generalne direkcije ILVA, ki je že predsedoval podobnim pogajanjem za obnovo delovne pogodbe obratov v Cornigliano in Piombinu.

Predvidevajo, da bodo na osnovi pogodb, ki so jih že sprejeli v drugih, dosegli povišanje plač za delavce od 15 do 17 lir na uro in za uradnike ter sorodne kategorije od 1.500 do 3.000 lir na mesec. Istočasno tudi predvidevajo, da bodo uredili nagrado za dobro delo in sicer, da jo bodo izplačali v višini 15 ur na delovno uro ali pa v obliki posebne plače.

Vse te izboljšave naj bi pričele veljati s 1. julijem letošnjega leta in predstavljajo prvi korak, da se izravnajo plače v ILVA s plačami sorodnih podjetij ter kategorij. Za FIOM bo prispel na pogajanja vsedržavni tajnik Masetti.

—«»—

Podpore ECA v septembru

Občinska podporna ustanova (ECA) je razdelila v septembru za 66 milijonov in pol lir podpor in pomoči. Za 923 oseb, ki jih oskrbuje v svojih zavodih, od katerih je 244 otrok, je porabila 22 milijonov in pol lir. Za 10.000 podpor istrskim beguncem je izdala nad 32 milijonov lir. 925 družinam je nudila vsak dan brezplačno prehrano, 275 družinam pa je pomagala z obleko, obutvijo, posteljnino in drugo opravo.

—«»—

Začetek tečajev ruskega jezika

V ponedeljek zvečer je bila na sedežu Združenja Italija-ZSSR v Trstu otvoritev tečajev ruskega jezika. Urnik tečajev je bil določen kot sledi: I. tečaj — vsak ponedeljek in vsako sredo od 19.30 do 20.30; II. tečaj — vsak torek in petek od 19.30 do 20.30; III. tečaj — vsak torek in petek od 20.30 do 21.30.

Tragična smrt Claudie Favento še vedno zavita v temo

Norma Cecchi prijavljena sodišču zaradi obrekovanja

Obtoževala je Smilovicha, da je zakrivil smrt Faventove, čeprav je ta dokazal, da je bil tistega usodnega dne v Padovi

Tragična smrt nesrečne Claudie Favento je po treh tednih še vedno zavita v temo in se zdi, da morajo pristojni organi začeti novo preiskavo. Včeraj so namreč prijavili sodišču 19-letno Normo Cecchi, ki je vztrajno obtoževala Stelia Smilovicha, da je on kriv za smrt nesrečnega dekleta. Zagovarjati se bo morala zaradi obrekovanja, ker je pred preiskovalnimi organi obtoževala Smilovicha, da je kriv smrti Claudie, čeprav je vedela, da to ne odgovarja resnici. V tem primeru zakon predvideva zaporno kazen od 2 do 3 let.

Kakor smo včeraj poročali, so Smilovicha izpustili v ponedeljek, ker so se preiskovalni organi prepričali, da velja njegov alibi. Kakor je znano, je Smilovich vedno zavračal kakršno koli krivdo in je navedel imena oseb v Padovi, pri katerih je bil tistega dne, ko so našli Faventovo mrtvo. V Padovo so odšli pretekli teden trije funkcionarji letečega oddelka, ki so s pomočjo tamkajšnje policije overovili Smilovicheve izjave.

O zadevi govori vse mesto in vsak zna povedati nekaj novega. Znanci si šepetajo na ubo najnovejše «vesti». Največ je seveda govora o raznih resničnih in izmišljenih dogodkih iz «sladkega življenja», medtem ko je v ozadju tragična smrt mladega dekleta. Preiskovalni organi, vsaj tako lahko domnevamo, so prišli do ugotovitve, da ne gre za samomor, zaradi tega se trudijo, da bi ugotovili, kdo je kriv za smrt Claudie Fevento. Razen tega pa gre preiskava tudi v drugo smer, da bi odkrili kotičke iz «sladkega življenja».

—«»—

Smrt na ovinku

Vespist je treščil z glavo ob drevo in med potjo v bolnišnico umrl

Ko se je sinoči okrog polnoči naš urednik vračal domov, je na cesti Trst-Opčine, in sicer pri hudem ovinku po odcepu ceste na Konkonel, zagledal na levi strani ceste prevrnjeno vespo. Ustavil je svoje vozilo in zapazil v grmičevju štrleči nogi. Pogledal je bliže in takoj spoznal, da leži med akacijevimi vejami ponesrečeni vespist. Nemudoma je poklical rešilni avto, ki je kmalu nato prihitel na kraj nesreče. Iz grmičevja je osebje RK previdno dvignilo nesrečneža, ki je bil ves okrvavljen, ter ga odpeljali v bolnišnico, toda že med potjo je nesrečnež podlegel hudim poškodbam.

Izvedeli smo da se je ponesrečil 35-letni Raffaele Chiurman iz Istrske ulice 81. Zaradi pozne ure nismo mogli izvedeti podrobnosti. Chiurman se je peljal po omenjeni cesti z Opčin proti Trstu in je iz neznanih vzrokov verjetno zgubil na nevarnem ovinku nadzorstvo nad vozilom. Treščil je z glavo v deblo akacije in si verjetno prebil lobanjo.

—«»—

Na opazovalni oddelek so včeraj popoldne sprejeli 21-letnega Guida Sbisaja iz Ul. Guerrazzi 9, ki se je pobil in opraskal po desni nogi. Sbisa se je peljal z lambreto po Ul. Bosco, na križišču z Ul. Bernini pa ga je obrsnil avtobus proge št. 29. Zaradi tega je Sbisa zletel na tla in se poškodoval. Zdraviti se bo moral dober teden.

—«»—

Nerodni padec priletne Openke

Ko je včeraj popoldne 70-letna Marija Sossi vd. Sossi z Opčin — Ul. Alpini 15 hotela v cerkev, je nerodno padla po stopnicah in si zlomila levo nogo. Z rešilnim avtom so žensko odpeljali v bolnišnico, kjer so jo sprejeli s pridržano prognozo na ortopedski oddelek.

Zaključena preiskava o tihotapski skupini z ameriškimi cigaretami

Krivce so prijavili sodišču - Giovanni Zorzet, ki je v spopadu s finančnimi stražami ranil s krivcem inšpektorja finančnih straž, se bo moral zagovarjati tudi za povzročitev hudih telesnih poškodb

Preiskava o tihotapstvu inozemskih cigaret, ki so jih financarji našli v neki hiši pri Zgornji Magdaleni v noči med 1. in 2. oktobrom, je zaključena in krivce so prijavili sodnim oblastem. Nekateri so že v zaporu, drugi so na začasni svobodi, ali pa so pobegli. Med pobeglimi, ki jih niso mogli še najti, je tudi 45-letni Giuseppe Palcich iz Ul. Foscolo, za katerega pravijo, da je vodja tihotapske skupine. Pravijo tudi, da je zadevo finansiral 29-letni Giorgio Rossetti iz Milj — Ul. Roma 20. Prijavljeni pa so sodišču tudi 60-letni Giovanni Zorzet od Zgornje Magdalene 741, ki je z velikim krivcem hudo ranil po obrazu inšpektorja finančne straže Carla Bogara, njegov 37-letni sin Giovanni in snaha Santa, 72-letna Marija Duimovich vd. Busechian, lastnica hiše pri Zg. Magdaleni, 27-letni Gino Stancich iz Ul. Ghirlandaio 21, ki je prenašal cigarete, 28-letni Sergio Fumani od Sp. Magdalene 1251, ki je tudi pomagal pri raztovarjanju blaga in je bil na straži, 50-letni Franc Likon iz Ul. Industria 20, ki je prenašal blago, ter 45-letni Eugenio Peternelli iz Ul. Pondares 5, ki je pomagal.

Finančna straža je nadzorovala znane tihotapce in zavohala, da nekaj pripravljajo. Ko so ugotovili, da imajo skladišče cigaret pri Zg. Magdaleni, so obkolili hišo. Pri tem so jih zapazili tihotapci, ki so se pravkar pripravljali, da bi odnesli nekaj cigaret v mesto. Eni so zbežali z avtom in malim tovornikom, drugi pa so jo popihali med trtami. Tedaj so financarji prišli na dvorišče Zorzetove hiše in se predstavili. Zorzetov sin je ustrelil s puško v zrak, nato je prišel na vrata in so se mu financarji predstavili. Čez nekaj minut pa je pritekel po stopnicah s prvega nadstropja stari Zorzet, ki je zamahnil s krivcem in ranil po obrazu finančnega inšpektorja. Nastal je pretep, Zorzetovi so zaloputnili vrata in šele proti jutri so financarji lahko prišli v hišo, napravili preiskavo in našli 147 kg ameriških cigaret, ki so jih tihotapci pripeljali z motornim čolnom do obale pod Križem. Pri Brojnici so blago izkrcali, nato pa ga odpeljali z avtom in malim tovornikom v svoje skladišče pri Zgornji Magdaleni.

Vsi omenjeni se bodo morali zagovarjati zaradi tihotapstva,

—«»—

Črv v cigareti

V cigareti «Nazionale» je našel tržaški profesionist rdečega črva, ki so ga fotografirali.

Izpred sodišča

Zaključena razprava o smrtni nesreči na delu

Zidarsko ogrodje je popustilo in Tensi je padel iz petega nadstropja ter bil na mestu mrtev

Na kazenskem sodišču se je včeraj zaključila razprava proti petim osebam, ki so bile obtožene, da so sokrive za smrt 36-letnega Marija Tensija, ki je zgubil življenje pri nesreči na delu 26. novembra 1957 pri gradnji neke stavbe v Ul. Paccinotti. Ogrodje, na katerem sta delala Tensi in 45-letni Ivan Perič, je popustilo. Tensi je padel iz petega nadstropja na cesto in je bil pri priči mrtev, medtem ko se je Perič le precej poškodoval.

Zaradi nenamernega umora so se morali zagovarjati Nicolò Carlini, Arturo Benvenuti, Ladislav Zavrl, Roman Furlan in Perič, ki sta bila obtožena, da sta na svojo pobudo poklicala na pomoč pri postavljanju ogrodja Tensija, ki je bil dodeljen drugemu delu.

Zavrl in Furlan sta bila tudi obtožena, da sta nenamerno povzročila telesne poškodbe Periču.

Sodišče je obsodilo Zavrla, Furlana in Periča zaradi nenamernega umora vsakega pogojno na 4 mesece zapora, Carlini in Benvenuti sta oproščena vsake krivde, Zavrl in Furlan pa sta oproščena krivde o nenamerni povzročitvi telesnih poškodb Periču zaradi amnestije.

Včeraj se je moral zagovarjati na preturi 50-letni Umberto Redolfi iz Ul. Moreri 110, ki je bil obtožen, da je povzročil telesne poškodbe 58-letni Mariji Busan vd. Zonta iz Ul. Ananian 9. Pretor ga je obsodil na 50.000 lir globe ter plačilo odškodnine prizadeti stranki in 25.000 lir za predstavnika civilne stranke.

Redolfi je 20. aprila lani povozil žensko s tovornikom v Ul. Carducci, in sicer pred pokritim trgom. Hotel je kreniti v stransko ulico, pri tem pa je zadel s tovornikom ob žensko, ki je šla po pločniku. Padla je in se precej poškodovala ter se je morala zdraviti več tednov.

Kazensko sodišče je včeraj obsodilo 57-letnega Teodora Oldchika iz Coma na eno leto zapora in plačilo sodnih stroškov zaradi poneverbe menic.

Oldchik pa je bil leta 1957 predsednik družbe za trgovska zastopstva SORAL, ki v Trstu prodaja sladoled znamke «Eldorado». Maja meseca pa je izdal dve menici po 150 tisoč lir na ime Sergia Marina iz Gradeža, ki jih je poveril omenjeni družbi, toda s ponarejenim podpisom Marina.

Marin, ki je bil tedaj pomočnik lastnika neke restavracije na Sončni obali pri Gradežu, je bil ves presenečen, ko je dobil obvestilo za plačilo menice. Prišel je na banko in ni hotel plačati, ker je videl, da podpis ni sploh njegov. Malo kasneje pa je prišlo drugo obvestilo tudi za 150.000 lir. Zadeva je prišla na dan in včeraj je sodišče izreklo obsodbo.

—«»—

Nevarne otroške igre

Otroške igre so včesih nevarne, ker se otroci pač ne zavedajo nevarnosti. Tako se je včeraj popoldne 6-letni Franco Lanzone iz Ul. Doccie 7 igral s svojimi sovrstniki, pa ga je neka deklica pahnila in dečko je zletel ob steklena vrata. Sipa se je razbila in ranila otroka v zapestje leve roke. Sprejeli so ga na I. kirurški oddelek in se bo moral zdraviti skoraj dva tedna.

Kratka svečanost ob otvoritvi nove dvorane porotnega sodišča

Uradna otvoritev dvorane bo verjetno 22. t. m., ko bo baje prišel v Trst minister za pravosodje Gonella

Med kratko ceremonijo so včeraj dopoldne izročili sodnim oblastem novo dvorano porotnega sodišča v notranjem dvorišču sodne palače, ki so jo popolnoma obnovili. Ceremonije so se udeležili prvi predsednik prizivnega sodišča Casoli, predsednik prizivnega sodišča dr. Palermo, župan Franzil, arhitekt Nordio, ki je napravil načrt, razni sodniki in predstavniki podjetij, ki so opravila razna dela.

Dr. Casoli je pozdravil vse navzoče in se zahvalil vsem, ki so prispevali pri obnovi dvorane. Dejal je, da bo verjetno prišel 22. t.m. v Trst minister za pravosodje Guido Gonella in da bo tega dne svečana otvoritev dvorane. Ob zaključku svojega kratkega nagovora pa je dr. Casoli pohvalil arhitekta, ki je napravil načrt in podjetja, ki so sodelovala. Zahvalil se mu je podjetnik Frandoli za priznanje in zaupanje tržaškim podjetjem.

Po nagovorih pa so si prisotni ogledali nove prostore, ki so zares lepo urejeni

—«»—

Nezgoda v avtobusu in z lambreto

V ambulanti glavne bolnišnice so včeraj dopoldne nudili prvo zdravniško pomoč 71-letni Angeli Basile vd. Pellizzari iz Ul. Italo Svevo 36. Ženska se je peljala z avtobusom proge št. 29, pa je nerodno padla, ko se je avtobus nenadoma ustavil. Pri tem se je pobila in ranila po čelu in desni roki. Zdraviti se bo morala dober teden.

Prav tako so v ambulanti glavne bolnišnice nudili prvo zdravniško pomoč 51-letnemu Nellu Cossaniju s Kolonkovca 1289, ki se je pobil in opraskal po desni roki in levi nogi, ko je s svojo lambreto trčil ob tovornik na cesti proti Žaviljam. Zdraviti se bo moral 10 dni.

Slovensko gledališče v Trstu

Danes 12. oktobra ob 20.30 v Ljudskem domu na OPČINAH

«Glasbena skrinjica»

Igra v štirih dejanjih
Spisal GEORG KAISER
Prevedel Janko Moder
Režiser: Fran Žižek, k. s.,
Scenograf: Jože Cesar

Osebe: Pierre Chaudraz - Jožko Lukeš, Noelle: Zlata Rodoškova, Paul Chaudraz - Julij Guštin, Parmelin, župan - Stane Raztresen.

V soboto, 15. oktobra ob 21. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj»
V nedeljo, 16. oktobra ob 17. uri v Zadružnem domu na Kontovelu
V torek, 18. oktobra ob 20.30 v kino dvorani v Škednju
V nedeljo, 23. oktobra ob 20. uri v kino dvorani v Križu

«Glasbena skrinjica»

GEORG KAISER

LJUDSKA PROSVETA

Prosvetno društvo v Skednju vabi svoje člane in prijatelje na filmski večer kratkometražnih filmov, ki jih bosta predvajala Srečko Merlak in Aljoša Zerjal danes 12. t. m. ob 20.30 na društvenem sedežu v Skedenjski ulici 124-I. Na sporedu so Plitvička jezera, Kmečka orfeat v Bohinju, Bled in drugi filmi.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 11. oktobra se je rodilo v Trstu 7 otrok, umrlo je 10 oseb, porok je bilo 10.

POROČILI SO SE: uradnik Armando Orlandi in gospodinja Danica Maria Bratina, uradnik Claudio Zorzenon in uradnica Agnese Pergolis, mehanik Nikola Kalanj in gospodinja Ana Kalačević, mehanik Antonio Duimovich in uradnica Francesca Terdoslavich, delavec Alojzij Hribar in gospodinja Frančiška Avžlohar, slikar Giordano Contento in uradnica Luciana Sestan, mehanik Silvano Chivella in uradnica Norma Stok, agent javne varnosti Riziero Mari in prodajalka Maria Turi, prodajalec Giorgio Ursic in gospodinja Giuseppina Antonaz, kovač Elio Zaccolo in gospodinja Licia Conti.

UMRLI SO: 73-letni Pietro Bressan, 76-letni Luigi Fillini, 57-letni Giuseppe Corrado, 78-letna Caterina Ivanovich vd. Kuzmanich, 55-letna Maria Favento vd. Padovan, 73-letna Adalgisa Schaeffer por. Gordini, 59-letna Roma Benvenuti por. Zuani, 79-letna Elvira Bellotta vd. Esposito, 33-letna Giuseppina Rosa Malchin in 2 dni star Aldo Ramani.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 12. t. m. ob 19.30 uri film:

Sabrinine lepe noge

(Le bellissime gambe di Sabrina)

Igrata: MAMIE VAN DOREN in A. CIFARIELLO

V nedeljo 16. oktobra bo na stadionu 1. maj prvi «Mladinski dan», na katerem se bo s tržaško mladino zbrala mladina iz Koroške, Slovenske Benečije in Goriške. Prišli bodo kot gostje tudi mladinci iz Nove Gorice in Kopra.

Dopoldne od 9. ure dalje bodo sportna srečanja v odbojki, namiznem tenisu in streljanju z zračno puško.

Popoldne bo ob 14. uri nogometna tekma med Tržačani in Goričani, sledi pozdrav gostov in kulturni spored.

Dan se zaključi s plesom in petjem.

Na vse prireditve so vabljeni, da se udeleže v obilnem številu mladinci in mladinke, pridejo pa naj tudi odrasli in starejši, ki bodo dobrodošli gostje.

KINO

Fenice 15.30 «Kapo». Pričakovani film Giulia Pontecorva, Susan Strasberg, Laurent Terzieff, Emmanuele Riva.
Excelsior 16.00 «Stanovanje», Jack Lemmon, Shirley Mac Laine, Fred Mac Murray.
Filodrammatico 16.00 «Adua in prijateljice», Simone Signoret, Marcello Mastroianni.
Grattacielo 15.30 «Rocco in njegovi bratje». Film Luchina Viscontija.
Supercinema 16.00 «Sestanek v Ischiji», Domenico Modugno, Antonella Lualdi. Eastmancolor.
Arcobaleno 15.15 «Nelzpretos», John Saxon, Audie Murphy, Režija John Huston.
Aurora 16.30 «Za dolar strahu».
Alabarda 16.30 «Vroča roka v sach Carrier. Prepovedano mladini.

Po sestanku 23 strokovnjakov

6-letna bitka proti lakoti

72 odst. ljudi podhranjenih ali lačnih
Kaj bo čez 200 let, ko nas bo 18 milijard?

Čeprav smo ta problem že obravnavali, se k njemu vračamo. Gre za problem lakote v svetovnem merilu, o katerem so pred kratkim v Dinardu razpravljali strokovnjaki iz desetin dežel, ki so se poglabljali v možnosti, kako vsakemu Zemljanu nuditi toliko hrane, kot je terja njegov organizem, ne glede na razvitost dežele, kateri pripada in ne glede na zemljepisno področje, na katerem živi. Vzporedno s tem sestankom strokovnjakov so se tudi predstavniki sekcije Združenih narodov FAO ponovno sestali, da bi razpravljali o tem, kajti tudi FAO vodi svojo kampanjo proti lakoti v okviru širokega načrta, k. naj bi se izvajal od letošnjega leta do leta 1965 in ki so mu vzdeli ime »šestletna bitka«.

Kdor je bil kdaj v življenju lačen, ve, kaj to pomeni, čeprav pa menda že ni nikogar, ki bi ne vedel, da je lakota posameznikov ali množic dejansko posledica neprave razdelitve pridelkov in prehrambenega blaga. Enim zmanjka hrane primanjkuje, drugi pa jo mečejo stran. To pa je le del vzroka, zakaj je v svetu več lačnih kot sitih. Ponavljamo del vzroka, kajti problem je mnogo širši, in njegova rešitev mnogo zahtevnejša, kot se na prvi pogled zdi. Zato se ne bomo tega problema lotili z določenega političnega gledišča, pač pa z gledišča demokratske politike v svetu in z gledišča možnosti, ki nam jih nudijo še prirodni pogoji.

Profesor Georges Zottola je v tedniku «Arts» na kratko strnil one širše razloge in vzroke dejstva, da je v svetu več lačnih kot sitih. Pri tem je Georges Zottola poudaril vzrok, ki je po njegovem med najvažnejšimi, in sicer prenaglo razmnoževanje ljudi na eni strani in nezadostno izkoriščanje prirodnih možnosti — poljedelstva in živinoreje — na drugi strani.

Ne bomo navajali znanstvenika Malthusa kot neizpodbitno merodajnega, vendar bomo njegovo teorijo le omenili. Po mnenju tega znanstvenika je glavni razlog lakote v svetu nesorazmerje med večanjem poljedelskega pridelka in proizvodnje prehrambenega blaga, ki se veča v aritmetični postopici in med naraščanjem prebivalstva, ki se veča v geometrični postopici. Po njegovem je to ravnotežje med človekom in prehrambenimi možnostmi «vedno na samem robu». Zadnje stoletje te njegove teorije ni potrdilo, kajti mnogo mogli bi reči revolucije v industriji in znanosti so proizvodni proces popešile in hkrati preprečile, da bi se ono «ravnotežje na samem robu» prelomilo. Nasprotno je res, da tri milijarde ljudi, kolikor jih danes živi na Zemlji, živijo veliko bolje kot je živelo onih 700 milijonov Zemljanov, kolikor jih je bilo na Zemlji, ko je Malthus pred stoletji postavil svojo teorijo. K temu je sedaj pripomogla industrializacija poljedelstva in pospeševanje in modernizacija živinoreje.

Toda vse to še niti najmanj ne odgovori na vprašanje, kako bo poljedelstvo in prehrambena industrija zagotovila dovolj kruha 18 milijardam ljudi, kolikor jih bo po konkretnih računih na Zemlji že čez 200 let. In to je problem, s katerim so se ukvarjali strokovnjaki v Dinardu in njegovi sive lase funkcionarji FAO. Na kongresu v Dinardu je znanstvenik Gregory Pincus predlagal rešitev, ki naj bi obstajala v demografski politiki. Državne oblasti naj bi dajale ženskam upravne pilule, ki bi preprečevale nezaželeno zanositev, ne da bi s tem organizem ženske utrpel najmanjšo škodo.

Drugi strokovnjak Josuè de Castro pa je predlagal povsem drugačno rešitev. Po njegovih besedah so družine najbolj revne v deželah, kjer ljudje trpe največjo lakoto in zato pravi da bi se prenaglo naraščanje prebivalstva dalo preprečiti s tem, da bi se podhranjena ljudstva »nasitila do sitosti«. Glede tega so zanimivi njegovi primerjalni podatki o beljakovinah pomanjkljivi oziroma v zadostni in sorazmerno številni družini.

Gustino demografsko politično kot rešitev problema lakote, ob strani, kajti to je problem, ki terja mnogo teoretičnega obravnavo, in se zadovoljujemo raje, kako bi konkretneje, v bližnji bodočnosti, dobili dovolj polj, ki bi dala vsem kruha.

Predvsem, koliko je v svetu ljudi, ki niso siti?

Na 100 ljudi jih je 72, ki so podhranjeni ali dobesedno lačni. Posebno velja to za določene predele Azije in Afrike. Trenutno bi mogli dati tem ljudem dovolj hrane le z vključitvijo novih polj v proizvodnjo, to se pravi z obdelovanjem razpoložljivih ledin, z namakanjem suhih predelov ter z drugačnim vskladiščevanjem sedanjih pridelkov. Pa še nekaj bi prišlo v poštev: od 350.000 zvrsti raznih rastlin, jih človek uporablja za lastno prehrano komaj 600, od 2 milijonov zvrsti živali, jih za prehrano izkorišča komaj 90. Tu menijo, da je še veliko neobdelanega polja, ki čaka znanstvenike.

Toda vse to še ne reši problema za daljše perspektive.

Pred kratkim so v Rodeziji na reki Zambezi napravili velikanski jez, ki bo omogočil namakanje ogromnih področij obdelovalne površine. To je eden izmed konkretnih uspehov za zagotovitev večjega kosa kruha nezadostno nahranjenim množicam Afrike. Toda tu je tudi Sahara. Torej 5 milijonov kvadratnih kilometrov peska, ki ne da enega zrna žita. In vendar je bila ta puščava nekoč zelo plodna. Slike v gorovju Touareg to izpričujejo. Za Saharo obstajata dva načrta. Eden predvideva gradnjo podzemskih prekopov, ki bi z gorovja Atlas namakali puščavski pesek od spodaj navzgor in ga spremenili v plodno zemljo. Po drugem načrtu pa bi reki Niger in Senegal speljali v Saharo.

Ogromni načrti, ki bodo prej ali slej nujni in zato tudi uresničeni.

Izraelskemu strokovnjaku prof. Bursztynu je uspelo v izraelski puščavi značilni puščavski pesek, ki ga veter odnaša, politi z nekakšno tekoličino, da je veter ne odnaša in puščavski pesek je s tem postal ploden, ker je tekočina vsebovala tudi dušične snovi.

Uspehi Sovjetske zveze na tem področju so znani. V zadnjih letih so v Sovjetski zvezi preorali 30 milijonov ha ledin v stepskih predelih.

Podobno kot na področju poljedelstva ima človeštvo pred seboj še ogromne možnosti v živinoreji. Ogromna področja v tropskih in subtropskih krajih so kot nalašč za industrijsko urejeno živinorejo. Seveda bi temu treba dati znanstveno bazo. Primer: V ZDA je pred 100 leti krava dala v povprečju 600 litrov mleka, danes ga da ameriška krava v povprečju 2.500 litrov. Izraelska krava pa da v povprečju 4.200 litrov mleka na leto.

Če vzamemo v poštev te možnosti, bi bodočim milijardam bilo zagotovljenega veliko več mesa, mleka, sira itd. Temu bi morali dodati še možnosti, ki nam jih nudi morska favna — ribe.

Pa še nekaj: «Šestletna vojna» FAO ima v načrtu tudi borbo proti kobilicam. Od leta 1952 do danes so strokovnjaki FAO razpredli mednarodno mrežo alarmnih postojank proti kobilicam, ki se razteza na 9.000 km razdalje. Cemu to? V enem dnevu ogromni roji kobilic požro toliko hrane, kolikor bi je bilo dovolj za 5 milijonov oseb. In na koncu še problem silosov in ostalih objektov za vskladiščevanje pridelka. Vlaga, miši, žuželjke in drugi uničevalci požrò ali pokvarijo 20 odstotkov vsega svetovnega pridelka, kar z drugimi besedami pomeni 750 milijonov dnevnih obrokov hrane.

TRŽAŠKA KNJIGARNA
Ul. sv. Frančiška 20
Tel. 61792

Slavnikov «Delfin»

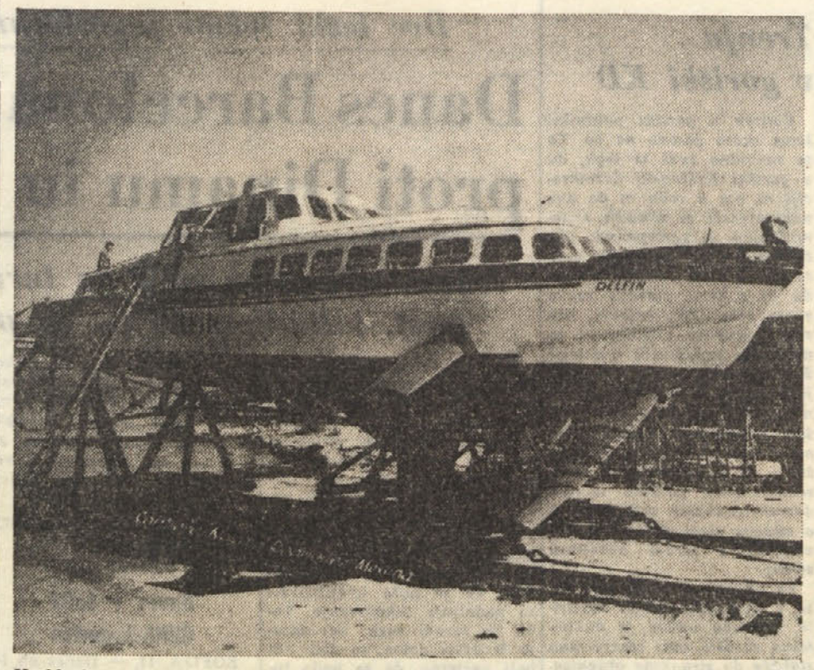

Krilata ladja z dokaj primernim imenom «Delfin», katerega je messinska ladjedelnica izdelala za koprsko podjetje «Slavnik». Delfin bo vzdrževal turistične zveze v zgornjem Jadranu, kmalu pa se mu bo pridružil še bratec iz iste ladjedelnice. Na poti iz Messine v Koper se je ustavil tudi v Trstu

France Magajna: Nepozabljeni izlet na Plitvice

Mimo Kraljevice in «bakarske vodice» do žalostnega slovesa onstran Rečine

Zanimive opazovalnice tropov tune v bakarskem zalivu - Deset avtobusov - deset samostojnih republik - Drugič manj «decentralizma»

9.

Po kosilu je prišla med nas naša komandirka in je rekla: «Prepozni smo, da bi se šli kopat ali da bi se odpeljali jest tiste obljubljene ribe na Krk. Naš načrt, da bi odpotovali od tu ob sedmih, bomo spremenili, če ste vsi za to. Nekateri namreč želijo, da bi nocoj obiskali še Opatijo. Če hočemo to storiti, moramo eno uro prej na pot. Ali ste vsi za to?»

Bili smo vsi za to, tudi jaz, čeprav sem vedel, da ne bom nocoj videl Opatije.

S Crikvenice smo se torej odpeljali ob šestih. Zavili smo spet na novo cesto in spet gledali nerodovitno kamnito pokrajino nad njo. Bile so največ same strmine z bednim zelenjem in pičlimi od burje zveriženimi in okrnjenimi drevesi. Kakor je teren dovoljeval, nekod se je cesta približala morju, pa je spet krenila nekam v notranjost raznih suhih grap ter po ostrih ovinkih spet prilezla na dan. Pravega zanimanja za ogledovanje tega skalovja nismo več imeli. Preveč je bilo podobno onemu, ki smo ga zapustili za seboj.

Znova smo gledali na levi hiše in hišice ter idilične kampinge letoviščarjev. Vozili smo mimo Kraljevice, ki je bila v prejšnji Jugoslaviji najsevernejša jadranska baza njene vojne mornarice. Pazil sem a nisem opazil v njenih vodah niti ene vojne edinice. In šlo je naprej do Bakra, kjer smo se spomnili odlične vinske kapljice, ki je tod poznana pod pesniškim imenom «bakarska vodica». Škoda je, da nismo vedeli, kako priti do te «vodice». Prav gotovo je, da bi si zelo radi oplaknili z njo naše zaprašene in uvenele cevi v telesih. Malo pred Bakrom smo tudi z zanimanjem gledali pol ducata visokih lestev, ki so trdno vsajene tik ob morju visele poševno nad vodo. Tem lestvam pravijo tunolovke, kajti z njih višine opazujejo ribiči vodo pod seboj in opazijo vsako jato tun (tunin), ko se približa, in dajo znamenje pripravljenim ribičem, da jih z mrežami obkolijo.

No, Bakar smo kmalu zapustili za seboj. Kaj kmalu smo potem dospeli do prvih hiš Sušaka. Zašli smo v mestni vrvež, ko so začele padati prve sence nastopajoče noči. Po ulicah so že gorele luči. Krenili smo čez široki most nad reko Rečino ter nadaljevali svojo pot po glavni reški ulici. Ob reškem nebotičniku je avtobus obstal — na mojo željo. Tu sva z ženo izstopila in se ločila od prijazne družbe najinih najnovejših prijateljev. Še enkrat smo si stisnili roke in njim in nama je bilo hudo.

Ob izhodnih vratih spredaj sem pozdravil še šoferja in prav toplo in krepko stisnil roko naši energični pa tako prijazni poveljnici. Zahvalil sem se ji s kratkimi in neokretnimi besedami, ona pa je rekla:

«Veste, Magajna, zelo želeli ste bili!»

In skesano sem sklonil glavo...

Še dolgo sva z ženo stala na tistem mestu in zrla za «številko pet», ki jo je čedalje hitreje brisala proti Opatiji.

* * *

Marsikomu se bo zdelo, da sem presneto pozen s to reportažo; saj so celo udeleženci že pozabili na naš izlet. Vprav zaradi te resnice je kar prav, da pridem z njim na dan šele zdaj — vzdramil bom spet prijetne spomine in pa zavist v vseh tistih nesrečnikih, ki se izleta niso mogli udeležiti.

Všeč je bil izlet meni, prav v vsem mi pa le ni ustregel. Deset avtobusov nas je peljalo čez drn in strn in po krščanskih pravilih bi bilo lepo, če bi se vsa desetorica složno držala skupaj, ne da se je razcepila na deset samostojnih republik. Samo pet sto državljanov nas je bilo vseh, a takega «decentralizma» ni še videl svet! Prav nikjer nismo bili vsi skupaj, niti ob odhodu na meji pri Fernetičih ne.

Pričakoval sem, da bo Mario Magajna prinesel s seboj fotokamero, ki bo velika kakor Znidaršičev panj za čebele. Da nas bo vseh pet sto postavil nekje na sonce in bo napravil fotografijo obsežno kot skedenjska vrata, na kateri bomo vsi v naravni velikosti. Pa nam namesto vsega tega prinese na pasu malo črno škatlico, pripravno za nabiranje koloradskega hrošča, in dela z njo slike velikosti poštnih znamk in ki pridejo do veljave šele, ko jih v temnici tisočkrat poveča.

Ko sem poslal prošnjo za soudeležbo, mi je Veliki Organizator pri Primorskem odpisal, da bom dobrodošel, ker da je med priglašenimi mnogo takih, ki me po imenu poznajo, pa bi me radi še osebno. Toda na izletu nisem niti enega od vseh teh srečal. V avtobusu številka pet sem bil prav tak neznanec, kakor če bi bil prišel z Marsa. In niti na koncu poti se nisem z vsemi spoznal. Spoznal in iskreno spoprijateljil sem se le s tistim ducatom sopotnikov, ki so pred mano sedeli na zadnji premi. Pa še mi si ob slovesu nismo izmenjali imen in ne naslovov. Saj ni bilo nikogar, ki bi nas vse poznal in nas predstavil drug drugemu. Ločili smo se s toplimi prijateljskimi občutki, a ostali smo si še naprej medsebojno neznani. Morda se bomo na kakem bodočem izletu tesneje povezali.

(KONEC)

S potovanja po slovenski Benečiji

V Viskorši pri prijaznih slovensko čutečih ljudeh

Učiteljica Marija s slovenskim učiteljiščem v Trstu - Viskorša z okolico je krasno letovišče - O domači specialiteti «friki»

Ne vem kaj je v večji meri dražilo mojo radovednost, ali gorska veriga na levi strani ceste, ki gre iz Sedlišča v Viskoršo, ali pa Viskorša sama, ki sem jo gledal od zgoraj s ceste, ko sem se peljal iz Tipane v Platišče. Posebno me je mikal njen počivajoči položaj med gorsko verigo na severu in hribom Brjeg na jugu. Tukaj je zavetje, tukaj se bomo ustanovili, so si brzkone mislili prvi priseljenci. Gorska veriga z nad 1500 metrov visoko Velikolavo (Velika glava, ker tamošnje narečje navadno izpušča črko g) ščiti Viskoršo pred mrzlimi severnimi vetrov., Brjeg na jugu pa ustvarja ozračje miru in pokoja, ker zapira razburljivi pogled v strmi prepad, po katerem teče potok, ki se zliva pod Debeliši v Krnahto. Zavetje je res v Viskorši, kjer uspeva celo trta, kljub temu da leži Viskorša okoli 600 metrov nad morjem. Vinogradov seveda ni tukaj, trto gojijo le na vrtovih okoli hiš in vino se popije le doma.

Pot od Brda do Viskorše je skoraj vodoravna, kar me je zelo prijetno iznenadilo, ker sem bil glede na tako hribovito pokrajino pripravljen, da bom moral hoditi gor in dol, kakor v naših Brkinih. Cesta je ravna in lepa, zvija pa se kakor kača, ker so jo prilagodili zelo valovitemu terenu, toda ovinki so podvojili razdaljo med Sedliščem in Viskoršo. Nad cesto je sicer več kot kilometer dolga bližnjica, katero pa so mi odsvetovali, ker da je vsa zaraščena in zanemarjena. Kakor sem že omenil, me je cesta v Viskoršo zanimala največ zaradi 25 kilometrov dolge gorske verige Drnohle, ki se razteza v vzhodno-zahodni smeri od Soče nad Kobaridom do izvira Tera. Zahodni del verige sestavljata dve skupini gor, prva od Tera do potoka Maleščaka, ki teče mimo Sedlišča in druga od tukaj do potoka, ki izvira pod vrhom gorske verige blizu gore Brnica, teče naravnost proti jugu, zavije pod Viskoršo na levo in se pol kilometra dalje izliva v Krnahto. V tej skupini je najvišji vrh že omenjena Velikalava. Divjo romantiko golih strmih skal prve skupine sem mogel uživati samo v Sedlišču, druge skupine pa ko sem bil skoraj že v Viskorši, ter v Viskorši sami, sicer mi je ves razgled na gorsko verigo zakrival gozd na levi strani ceste.

Sedlišče - Viskorša, morda do zdaj moj najlepši sprehod, samo preveč samoten. Od Sedlišča naprej, vendar ne mnogo dalec, sem srečal redke kmetice, ki so nosile, oziroma vozile v ročnih vozičkih seno domov, potem pa do Viskorše niti žive duše, ne živali na tleh ne ptic v zraku, tudi hiše ni nobene, tako da mi je začelo prihajati že tesno pri srcu. Tako krasno sprehajališče v zeleni prirodi z divno panoramo in osvežujočem kristalno čistim zrakom, zanemarjeno in zapuščeno, mi pa si kvarimo zdravje v zastrupljenem mestnem zraku.

Ko pa sem prišel na najvišji točki ceste do razpotja, ni bilo seveda nikogar, da bi mi svetoval, kam naj se obrnem. In ako ne bi bil imel zemljevida pri sebi, bi bil morda sedel se danes tam in čakal. To razpotje je vodorazdelna točka med Terom in Krnahto. Cesta zavije potem proti severu, še dva velika ovinka in pokrajinska slika se spremeni. Pred seboj zagledaš, ne sicer Viskorše, ki se ti skriva, dokler ne prideš do njenih prvih hiš, pač pa gole, skoraj navpične stene gorskih reber Kouca in Havence nad njo. (Ravenca, ker je pod tem rebrom nekoliko bolj položen svet). In tako sem prišel mimo cerkvice Sv. Trojice do še precej velike, dolge, sicer pokrite ali še nedovršene hiše.

Kaj delate tukaj? Sem vprašal postavnega, simpatičnega možakarja. — Zidamo. — Vidim, da zidate, ali kaj zidate? — Hlev. — Tako velik? tako velikega hleva nisem še videl. — Da, to bo hlev za petdeset in še več glav goveje živine. — Ah, to bo torej tisti zadružni hlev o katerem sem že slisal govoriti. — Zakaj pa tako dalec od vasi? — Kako dalečˇ? — No, saj se Viskorša niti ne vidi. — Tukaj ne, ker se skriva takoj za ovinkom. — In res nisem napravil niti sto korakov, ko sem se že znašel v Viskorši.

Na Brdu so mi priporočili, naj v Viskorši poiščem učiteljico Marijo Blasutto, ki je dovršila slovensko učiteljišče v Trstu. Imel sem srečo; prva oseba, katero sem srečal na cesti, ob vhodu v vas in jo naprosil za naslov omenjene učiteljice, mi je odgovorila smeje se «ira to sem jaz sama». Tudi vašega strica bi rad pozdravil. — Pridite kar z mano domov, ga bo gotovo veselilo. — Njen stric, don Arturo se je namreč naučil književne slovenščine v Vidmu pri Zamejskem. Mlajši čitatelji ne bodo vedeli, kdo je Zamejski, jaz se pa dobro spominjam, da sem že kot dijak čital v «Ljubljanskem Zvonu» prve pesmi prvaka Beneških Slovencev Ivana Trinka, podpisane s psevdonimom Zamejski. Na Blazutovem domu sem našel še trzaško Slovensko, gospo Sessi, ki pa sedaj živi v Vidmu in je prišla tja na letovišče, ker ji je zdravnik zelo priporočil viskorški zrak. Ponovedovala mi je, da je bila prejšnje leto na letovišču v Karniji, da ji pa pokrajina in sploh vse v Viskorši mnogo bolj dopade ter da se tudi z zdravjem bolje počuti, kot v Karniji. Tako sem se veselo in domace počutil v tej ljubeznivi družbi, da bi bil skoraj pozabil, da sem v Beneški Sloveniji, ako me ne bi bilo na to spomnilo viskoško narečje Marijine matere, ki je prava utelešena prijaznost slovenske žene. Seveda se je tudi ona udeležila splošnega razgovora, in nas je dobro razumela kakor tudi mi, to je gospa Sessi in jaz, njo.

Zanimiva in prelepa je sploh vsa Beneška Slovenija, toda kar sem jo do sedaj videl, in videl sem jo skoraj vso od Nadiže do Rezije, se mi še najbolj dopade Viskorša in njena okolica. Pojdite torej v Viskoršo na izlete in letovišče, če že ne zaradi drugega pa vsaj zato, da pokusite «friko», to je namreč domača jed iz pečenega in zmečkanega krompirja in zribanega sira, kar se vse skupaj kuha v loncu kakor polenta. Okus? Pojdite sami in pokusite, ker so okusi različni.

DRAGO GODINA

Velikan jugoslovanske premogovne industrije

Kolubarski kombinat včeraj, danes, jutri

Pred 10 leti na papirju, letos 2 in pol milijona ton premoga, čez 10 let 8 milijonov ton

Pogosto se tu ali tam v Jugoslaviji v vsej tišini, skoraj neopazno rodi kak velikan, ki je vreden, da se z njim spoznamo. Tak primer je s kombinatom lignita «Kolubara». Gre tu za objekt, ki se po velikosti more meriti z mnogimi tovrstnimi objekti v Evropi. Gre za rudnik, ki bo letos dal skoraj 2 milijona in pol ton premoga, ki ima sušilnico premoga z zmogljivostjo 750.000 ton na leto, ki ima lastno toplarno, dva površinska kopa in ki se kljub vsemu temu šele razvija... Ob njem so že doslej zrastla velika naselja novih stavb z 820 udobnimi stanovanji, kinematografi, menzami, kulturnimi domovi in vsem, kar tisoči novih rudarjev potrebujejo.

Rekli smo, da se kombinat «Kolubara» šele razvija. V načrtu imajo namreč, da bo z odkritjem tretjega dnevnega kopa v prihodnjih letih kombinat dal do 8 milijonov ton premoga, s čimer bo oskrboval plinarno, ki bo imela zmogljivost nad 800 milijonov kub. m plina in poleg plina dajala še vrsto stranskih izdelkov, kot na primer surovi bencin, fenol za farmacevtsko in kemično industrijo, kurilno olje itd.

Glavni potrošnik plinarne bo toplarna s štirimi plinskimi turbinami v Novem Beogradu na levi obali Save, poleg nje pa bo plin izkoriščala tudi tovarna stekla v Pančevu. Za plinarno je načrt že izdelan, zgrajena pa bo v prihodnjih petih letih.

Sedanji tehnološki proces pri pranju lignita daje velike količine tako imenovane jalovine, ki se sedaj odvaža na polja okoliških vasi. Vodstvo rudnika pa meni, da bi se to dalo bolje izkoristiti. Kemični in tehnološki pregled «jalovine» je dokazal, da bi se iz teh odpadkov dala izdelovati dobra porolitna opeka. Zato bodo ob rudniku postavili moderno opekarno, ki bo dajala 50,000.000 kosov lahke porolitne opeke na leto, hkrati bodo zgradili še tovarno, ki bo iz te snovi in raznih drugih dodatkov izdelovala lahke gradbene elemente.

Sedaj so strokovnjaki rudnika na delu za nadaljnje geološko odkrivanje kolubarskega bazena, kajti računajo, da se sedaj izkoriščа komaj 50 odst. premogovnih zalog, ki po dosedanjih računih znašajo 4 milijarde ton. Ko bodo načeli tudi nova ležišča, predvsem površinske kope, bodo imeli na razpolago toliko lignita, da bodo mogli z njim oskrbovati ogromno termično centralo z zmogljivostjo tisoč MW, ki jo bodo zgradili na desni obali Save in bo ena največjih v Evropi.

Ti načrti se zdijo morda preveč zahtevni. Toda pred desetimi leti je bil kombinat «Kolubara» šele na papirju, danes daje 2 milijona in pol ton lignita in zaposluje množico rudarjev in 70 inženirjev, katerih število se bo še do konca letošnjega leta povečalo na 100. V prihodnjih desetih letih pa bo z investicijami 76 milijard dinarjev zaposloval najmanj 10 tisoč rudarjev in dajal na desetine milijard dinarjev dobička na leto.

Tehnika in znanost

Nov elektronski računar

Sovjetskim znanstvenikom je uspelo izdelati elektronski računar, ki opravlja 20.000 računskih operacij na sekundo. Razen s titrostjo se novi računar odlikuje tudi s svojimi znatno manjšimi dimenzijami od podobnih naprav. Pri poizkusih je računar v eni uri rešil probleme, s katerimi bi se morala skupina matematikov ukvarjati celih pet let nepretrgoma.

Hiše — odporne proti potresom

Zadnji katastrofalni potresi v Čilu in Agadirju so pripravili neko japonsko tvrdko za preizkušenje materiala, da je začela izdelovati za tržišče nov tip hiš, odpornih proti potresu. Te hiše, ki so bile že z uspehom preizkušene na Japonskem, so izdelane iz plastičnih blokov in zmesi ta, ko imenovanega asfaltnega katrana. Tudi notranji zidovi hiš so med seboj povezani v elastično celoto. Razen tega je material iz katerega so te hiše izdelane, odličen izolator toplote, tako da so hiše uporabne tako v toplih kot v zmernih predelih.

Nov način oživljanja srca

Če je srce bolnika med operacijo prenehalo biti, je dosedanja običajna metoda oživljanja zahtevala odprtje prsnega koša in masiranje srca z roko. Nedavno pa so kirurgi v bolnišnici Jones Hopkins v Baltimoru v ZDA začeli uveljavljati znatno enostavnejšo metodo, ki deluje na srce s pritiskom od zunaj. Operater položi obe dlani na pacientove prsi, eno preko druke, in z močnim pritiskom zniža prsni koš za okrog 3 cm, nato pa pusti, da se prsi same razširijo. To izmenično stiskanje in popuščanje se ponavlja vsako sekundo, dokler srce ne začne delovati. Doslej se je ta metoda obnesla pri 72 odstotkih bolnikov, na katerih je bila preizkušena.

Eksperimentalno stanovanjsko naselje v Moskvi

Arhitekti Državnega zavoda za projektiranje «Giprogor» v Moskvi so izdelali podrobne načrte za izgradnjo velikega eksperimentalnega naselja v jugozapadni periferiji glavnega sovjetskega mesta. Zanimivo je, da bodo zgradbe povezane s steklenimi predori, ki bodo služili namesto ulic v slabem vremenu in v zimi. V teh predorih bodo prodajalne z vsemi potrebščinami za 15 tisoč prebivalcev tega naselja. Predori bodo vodili do šol, restavracij in kinov. V okviru zelenega pasu med zgradbami bo zgrajen tudi športni stadion in zimski bazen. Posebna proga podzemne železnice bo prevažala prebivalce naselja do njihovih delovnih mest.

Novi instrumenti za kirurge

Med najnovejšimi instrumenti, ki jih uporabljajo sovjetski kirurgi, so tudi aparati, s pomočjo katerih je mogoče zašiti presekano roženico na očesu s posebnimi mikroskopskimi sponami iz kovine tantal, ki ne povzroča alergične reakcije. S pomočjo nekega drugega instrumenta pa lahko zašijejo mehur ali pa spoje črevesa pri raznih kompliciranih operacijah.

Vitamin A in okus

Do sedaj poznanim vplivom vitamina A na organizem je treba dodati tudi njegov vpliv na občutek za okus. Poskusi v bolnišnici na Long Eilandu so pokazali, da je za organe občutljivosti okusa ta vitamin neobhodno potreben za njihovo pravilno delovanje. Laboratorijske živali iz katerih prehrane so odpravili vitamin A, niso več razlikovale običajne vode od močne raztopine kinina. Najvažnejši izvori vitamina A so v mleku, ribjem olju in svežem sadju.

Elektronski možgani za sodne arhive

Inštitut za elektronske stroje v Detroitu je izdelal novo vrsto elektronskih možganov namenjenih za sodne arhive. Stroj si lahko zapomni neomejeno število sodnih aktov in jih potem po potrebi reproducira. Podatki, ki si jih je stroj zapomnil, se reproducirajo v obliki tiskanega teksta.

Teleskop za južno poloblo

Yalska univerza se pripravlja na izdelavo posebne vrste teleskopa tako imenovanega astrografa za proučevanje zvezd južne poloble. Ta instrument bo podoben doslej edinemu obstoječemu astrografu v observatoriju Maunt Hamilton v Kaliforniji. Z njegovo pomočjo se bo izpopolnilo naše znanje o področju galaktike, ki zajema tretjino neba in v kateri zaradi malega števila teleskopov na južni polobli še vedno ni precizno izmerjena hitrost gibanja zvezd in njihov položaj. Izdelava teleskopa se bo začela brž ko bodo našli primerno mesto zanj v Argentini ali v Čilu.

Ojačevalec v slušalkah

Za ljudi, ki slabo slišijo, so v Veliki Britaniji izdelali nov tip telefona, ki s pomočjo tranzistorskih naprav pojačuje zvok v slušalki. Na aparatu je tudi naprava za moduliranje jakosti zvoka.

RADIO TELEVIZIJA

Sreda, 12. oktobra 1960

Radio Trst A

7.30: Jutranja glasba; 11.45: Vrtiljak, pisani odmevi naših dni; 12.30: Za vsakogar nekaj; 13.30: Iz glasbenih festivalov; 17.20: Pesem in ples; 18.00: Bizantinska Istra — Jadran Ferluga: (1) «Istra pride pod Bizanc»; 18.15: V svetu kulture; 18.25: Schumann: Simfonija št. 4 v d-molu op 120; 19.00: Zdravstvena oddaja; 19.20: Glasbeni kaleidoskop; 20.00: Sport; 20.30: «KSANTIPA», igra v treh dejanjih; nato Gershwinovi in Berlinovi motivi; 22.30: Bach: «Magnificat» v D-duru BMW 243 za soliste, zbor in orkester.

Trst

12.25: «Tre za stran»; 14.15: Prijatelj cvetlic; 14.25: Carlo Pacchiori in njegov orkester; 15.05: Srečanje z velikimi opernimi pevci.

Koper

7.15: Glasba za dobro jutro; 7.45: Tečaj italijanskega jezika; 8.00: Prenos RL; 12.00: Od melodije do melodije; 12.45: Program pesmi; 13.15: Naša žena; 13.40: V ritmu z velikimi orkestri; 14.00: Narodne pesmi in plesi iz raznih krajev; 14.30: Kulturni obzornik; 14.40: Parada plošč; 15.10: Zabavna glasba; 15.30: Poje zbor «Vrba» iz Sovodenj; 16.00: Otroški kotiček; 16.30: Simfonični koncert; 17.40: Furlanski pevski zbor «Legris Furlaniss»; 18.00: Prenos RL; poje Zlata Gašperšič-Ognjanović; 19.30: Prenos RL; 22.15: Stan Kenton in njegov orkester; 22.58: S pesmijo v noč.

Nacionalni program

6.30: Vreme na italijanskih morjih; 7.00: Jutranja glasba; 9.00: Dixieland in New Orleans; 9.30: Jutranji koncert; 10.30: Otvoritev novega sedeža RTV v Bocnu; 11.15: Armando Sciascia in njegov orkester; 12.00: Glasba v vesolju; 13.30: Glasba mladih; 16.00: Program za otroke; 17.20: Lepe strani iz komorne opere; 18.30: Orkester Heinza Sandauerja; 19.15: Države Združenih narodov; 20.00: Glasba iz filmov in revij; 21.30: Pojeta Milva in Walter Romano; 22.25: Antologija italijanskih komikov; 23.15: Plesna glasba.

II. program

9.00: Jutranja glasba; 11.00: Glasba za vas, ki delate; 14.00: Veliki orkestri igrajo slavne pesmi; 15.00: Ciganske melodije; 15.40: Kratek koncert; 16.15: Manuel Diaz Zano in njegova kitara; 17.00: Album pesmi; 17.30: Varieté; 18.30. Parada orkestrov; 20.30: Melodije na konju; 21.45: Simfonični koncert.

III. program

17.00: Skladbi Bacha in Strawinskega; 18.30: Skladbe Firmina Sifonije, Elliota Carterja in Aleksandra Tanssmana; 20.00: Vsakovečerni koncert; (Haydn, Casella); 21.30: Tragedija v treh dejanjih Garcie Lorca «Dom Bernarde Albe»; 22.55: Skladbe Beethovna in Brahmsa.

Slovenija

8.05: Mladina poje; 8.30: Franz Schubert: Sesta simfonija; 10.15: Iz oper slovanskih mojstrov; 11.00: Zvočni kaleidoskop; 11.30: Za cicibane; 12.00: Dalmatinske narodne pesmi; 12.15: Kmetijski nasveti; 12.25: Zabaven opoldanski spored; 13.30: Majhen koncert naših solistov; 14.35: Glasbena medigra; 14.40: «Kaj ve misli» — Slovenske pesmi poje Mariborski komorni zbor; 15.45: Radijska univerza; 16.00: Koncert po željah poslušalcev; 17.30: Lepe melodije; 17.40: Jazz na koncertnem odru; 18.00: Kulturna kronika; 18.20: Od Gallusa do Hindemitha; 18.45: Godalni orkester; 20.00: Zvočna mavrica; 20.55: V svetu opernih melodij; 22.15: Mladim plesalcem; 22.50: Literarni nokturno; 23.05: Iz modernega glasbenega sveta.

Ital. televizija

13.00: TV šola; 17.00: TV za otroke; 18.30: Dnevnik; 18.45: Edmondo De Amicis: Učiteljev roman; 20.05: Atomski znanstveniki v lepri; 20.30: Dnevnik; 21.00: Volilna tribuna; 21.30: «Ljudje, ki odhajajo, ljudje, ki prihajajo»; 22.30: Italijanski atleti na olimpiadi; 23.00: Dnevnik.

Jug. televizija

Beograd 18.00: Sestanek ob šestih za mladino; 18.45: Svet v znamkah; 19.00: «Čas, ljudje in dogodki» — reportaža; 20.00: TV dnevnik. Zagreb 20.15: TV helikopter — propagandna oddaja; 20.30: «Prvič pred kamero» — zabavno glasbena oddaja. Beograd 21.30: Portreti in srečanja — kulturna oddaja.

HOROSKOP

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Izogibajte se slabih nasvetov in ljudi, ki vam jih dajejo. Obdržite hladno kri v diskusijah. Nepotrebna nervoznost.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Sprejeti boste morali važno odločitev poslovnega značaja. Ne spuščajte se v ocenjevanje drugih. Prehodna utrujenost.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Manjši nesporazum zaradi slabega zaključka neke kupčije. V srčnih zadevah bodite strogi, toda pravični. Zdravje mirno.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Zanimivo jutro, toda nevarnost komplikacij proti koncu dneva. Odpustiti boste morali neko nekorektnost napram vam.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Manjši besedni spor v delovnem kolektivu. Pred mlajšimi zadržujte jezo, čeprav je upravičena. Zdravje nežno.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Poslovni in prijateljski stiki se bodo zrahljali. Ne zavračajte nasvetov osebe, ki vas pozna in ljubi.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Ne odlašajte na jutri, kar lahko opravite danes. Pomirite se s prijateljem, s katerim že dolgo ne govorite. Zdravje dobro.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Prezgodnji optimizem vas lahko odvrne od nadaljnjih naporov. Mnogi upi toda nič konkretnega v srčnih zadevah.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Bodite pravični v odnosu do podrejenih. Kmalu boste menjali mnenje glede novega prijateljstva. Zdravje brez motenj.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Napetost v odnosih z družabniki. Popustiti boste morali. Prijetne večerne ure v simpatični družbi. Bolečine v želodcu.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Vaše ideje bodo zelo upoštevane. Možnost ljubosumja med prijatelji zaradi lepega dekleta. Ne dramatizirajte.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Ne prevzemajte odgovornosti, ki ji niste kos. Nepotreben spor bo povečal nezaupanje. Prijetna zabava v družini.

Goriško-beneški dnevnik

V Št. Lenartu lista «Avtonomija in obnova»

V občini Št. Lenart v Beneški Sloveniji so včeraj vložili levičarsko listo «Avtonomija in obnova», v kateri kandidira 12 domačinov. Ta lista je bila predložena prva, ker se Krščanska demokracija nahaja v težavah zaradi predložitve svoje liste.

V okrožju Speter Slovenov, ki združuje sedem občin Vzhodne Benečije, bo kandidiral za pokrajinske volitve za socialistično stranko dr. Peter Zorza, živinozdravnik v Špetru in Beneški Slovenec rodom iz Mrsina.

Dražba za sovodenjski vodovod

V soboto zjutraj ob 11. uri se bo v prostorih sovodenjskega županstva vršila dražba za oddajo del za gradnjo sovodenjskega vodovoda. Vabila je županstvo razposlalo raznim podjetjem in v teh dneh so si predstavniki nekaterih izmed njih ogledali zadevne načrte. Upati smemo, da bo dražba zadovoljiva in da bodo z deli pričeli čimprej.

Priprave za občne zbore goriških prosvetnih društev

Prvi občni zbor bo imelo društvo „Jezero“ iz Doberdoba

Na občnih zborih bodo izvolili nove odbornike in delegate za skupščino Zveze slovenskih prosvetnih društev

V številnih krajih na Goriškem so se pričeli pripravljati na občne zbore prosvetnih društev, na katerih bodo izvolili ne samo nove odbornike, marveč tudi delegate za občni zbor Zveze slovenskih prosvetnih društev, ki se bo po vsej verjetnosti vršil v Gorici v prvi polovici prihodnjega decembra. Potrebo po občnem zboru ZSPD čutijo zlasti tista društva, ki so oživela svoje delovanje v zadnjem času, ne da bi pri tem dobila kakšne pomoči, marveč le iz lastnega nagiba. To je vsekakor hvale vredno in pričakovati smemo, da bo v bližnji prihodnosti prosvetno življenje na Goriškem oživelo v tolikšni meri, kot si pred letom dni sploh nismo pričakovali.

Prvi občni zbor bo v Doberdobu prihodnji torek, 18. oktobra, s pričetkom ob 20. uri in se bo vršil v prosvetni dvorani v vasi. V ta namen so se pretekli četrtek, 4. t. m., sestali v prosvetni dvorani odborniki, člani in simpatizerji prosvetnega društva «Jezero» in razpravljali o problemih in perspektivah svojega prosvetnega društva. Razveseljivo je vsekakor to, da se je ob tej priliki vpisalo v društvo mnogo novih članov, predvsem iz vrst mladine in vpisovanje se nadaljuje v teh dneh in je zaželeti prav lepe uspehe.

Na pripravljalnem sestanku je prišlo do izraza nezadovoljstvo dela mladine, ki se ne zadovoljuje več s prosvetnim delom na samem področju pevskega zbora. Pevski zbor v Doberdobu je zelo dober, je številčen, in pod vodstvom dirigenta Albina Verginelle je v zadnjem času doživel precej lepih uspehov v raznih krajih. Vse to pa ni dovolj za prizadevne doberdobske mladince, ki si želijo postaviti na oder tudi kakšno igrico, radi bi poslušali predavanja, radi bi imeli mizo za namizni tenis, se v tem športu vadili in prirejali turnirje ter hodili na gostovanja.

To so seveda načrti in želje, ki se bodo dali uresničiti, ako bodo novi odborniki požrtvovalni in ako se bo našlo razumevanje pri odboru ZSPD, ki bo izšel iz decembrskega občnega zbora. Pri tem niso udeleženci sestanka pozabili obrniti pogled nazaj in kritizirali ter pohvalili, kar je bilo za kritizirati in za pohvaliti. «Mladina na vasi je zapuščena sama sebi», — je napisano v dopisu, ki smo ga dobili iz Doberdoba, in ki ga je napisal Jože Jarc «in zato moramo zmeraj gledati žalostno sliko, ko se kopica mladih ljudi dolgočasi in poseda v zakajenih gostilnah. Da se to godi nismo sami krivi, kajti primanjkuje nam ljudi, ki bi jih znali voditi in upoštevati tudi njihove želje ter jim obenem nekaj nuditi. Lansko jesen so se nekateri mladinci in mladinke prizadevali, da bi spravili na oder neko Nušičevo igro, ker pa so naleteli na gluha ušesa in niso dobili režiserja je vse skupaj splavalo po vodi. Tako se je naši mladini že večkrat kaj obljubljalo, izvršilo pa se je zelo malo ali pa nič. Jasno je, da to slabo vpliva na mladino, ki je izgubila zaupanje do tistih ljudi, ki bi jo morali voditi in ji dajati smernice. Upam in sem tudi prepričan, da se s tem žalostnim stanjem napravi konec enkrat za vselej in da se bodo ljudje, ki so za to odgovorni, bolje zanimali tako da bo naše prosvetno društvo postalo zares žarišče in središče slovenske kulture na vasi».

—«»—

Nezgoda delavca

V podgorski tekstilni tovarni se je včeraj ponesrečil 34-letni delavec Lucio Ghirli iz Fare. Z rešilnim avtom Zelenega križa so ga prepeljali na sedež za nezgode pri delu v Ul. Roma, kjer so mu zdravniki obvezali rano na glavi. Ozdravel bo v nekaj dneh.

—«»—

Jutri sejem

Jutri se bo vršil v javnem vrtu v Ul. Cadorna običajni 15-dnevni sejem, na katerem bodo prodajali najrazličnejše blago. Sindikat krošnjarjev je naznanil, da bo predlagal občini, naj se sejem iz 15-dnevnega spremeni v tedenskega, kot je bilo že pred leti.

—«»—

Kino v Gorici

CORSO. 17.15: «Kadar je žena na dopustu», M. Monroe.

VERDI. 16.30: «Ta je moja ženska», G. London. J. Barrymore.

VITTORIA. 17.15: «Umorilec na strehi», G. Nader, J. Moor. cinemascope.

CENTRALE. 17.00: «I divoratori della giungla», J. Weissmiller, J. Bolsch.

MODERNO. 17.00: «I ragazzi della marina».

Trenja v goriški KD

Volitev v goriški pokrajini letos skoro gotovo ne bo. To je razvidno tudi iz tega, da v goriški Krščanski demokraciji ni vse v redu in da dve nasprotujoči si skupini z zanimanjem in nestrpnostjo pričakujeta izide upravnih volitev v drugih krajih države, da bi s temi potrdili vsaka svojo tezo. Fanfanijevci, oziroma skupina mladih, ki so pred leti izpodrinili voditelje Baresijevega omizja, se nahajajo danes v nič kaj prijetnem položaju. Že v enem našem prejšnjem članku smo omenili pismo goriškega nadškofa, ki je svarilo pred «filo-socialistično» politiko mladih demokristjanskih voditeljev in o odporu proti pokrajinskemu vodstvu s strani nekaterih sekcij.

Ta odpor in nezaupanje sta se v pokrajini precej razširila, posebno odkar je duhovščina zavzela bolj rezervirano stališče do strankine organizacije. V določenih krogih se odkrito govori, da poslanec Martina in njegovi prijatelji ne poslušajo več radi nauka duhovščine, čeprav so bili s tem naukom vzgojeni. Tu pa tam kak «baresijanec» ponovno dviga glavo in v vročih julijskih dneh, ko se je zdelo, da bo Tambroni prevladal, so že mnogi upali na triumfalni povratek na tiste položaje, s katerih so jih mladi fanfanijevci s silo pred leti odstranili.

Predvolilna kampanja se je že pričela tudi pri nas, čeprav je za sedaj omejena na notranja trenja Krščanske demokracije. Bernardisa stranka v Gorici ne misli več kandidirati in javno se že govori o tistem, ki mu bo sledil, čeprav ne bo imel tiste osebnosti, ki jo ima sedanji župan. Tudi v območju pokrajinske uprave so fanfanijevci pričeli svoj napad. Sedanji predsednik pokrajine odv. Culot je bolan in ni verjetno, da bo spet kandidiral. V njegovi odsotnosti vodi pokrajinski odbor dr. Polesi, kateri pa je spet tarča fanfanijevcev. Zadnja stavka v pokrajinski umobolnici, ki jo je napovedala CISL, je bila pravzaprav naperjena proti Polesiju in njegovim somišljenikom v pokrajinski upravi. Jasno je, da hočeju tudi tu fanfanijevci priti na oblast, potem ko jim je to uspelo v mnogih drugih ustanovah.

Seveda je njihov uspeh odvisen od izida upravnih volitev 6. novembra. Ako bi te volitve pokazale težnjo na desno, bi bili seveda goriški fanfanijevci pokopani. To pa se verjetno ne bo zgodilo in v Gorici bodo tako izgubili vsako upanje pristaši Baresija in drugih podobnih ljudi.

Seja pokrajinskega sveta

Odložen sklep glede letališča v Ronkah

Izvolili so predstavnike pokrajine v odbor goriške mestne hranilnice

V ponedeljek zvečer so se po dolgednem času sestali pokrajinski svetovalci, da bi vzel v pretres celo vrsto upravnih vprašanj. Na seji pa je bilo odsotnih precej svetovalcev, kar je vsekakor škodljivo, če pomislimo, da so bili med odsotnimi tudi edini predstavniki nekaterih skupin, kar vsekakor ne koristi ne dotični politični skupini, še manj pa ugledu, ki ga uživa v javnosti in pri volivcih.

Najprej so izvolili zastopnika pokrajinske uprave v nadzornem odboru goriške mestne hranilnice Medtem ko je demokrščanska večina ponovno predlagala Zarettija iz Tržiča, je leva opozicija predlagala prof. Mulitscha, ki pa je dobil le štiri glasove (3 od KPI in eden od SDZ). V upravni odbor mestne hranilnice pa so ponovno izvolili g. Germana iz Gradiške, medtem ko so štirje člani opozicije glasovali za prof. Bratino.

Odobrili so prispevek goriški trgovinski zbornici za izvedbo živinorejskega propagandnega programa v letu 1960 ter oddajo zemljišča v Ul. Duca d'Aosta pokrajinskemu protituberkuloznemu konzorciju.

Dve uri pa se je vlekla debata o letališču v Ronkah in v to so v glavnem posegli predsednik seje dr. Polesi, komunistični svetovalec Bergomas, demokrščanska svetovalca Cocianni in Pecorari. 29. decembra lanskega leta je pokrajinski svet sklenil pristopiti h konzorciju za julijsko letališče v Ronkah, vendarle pa je ob svojem pristopu podčrtal nekaj pridržkov ki so se nanašali na nameravano pomoč države v znesku nad 780 milijonov lir, ki bi jih morali dobiti iz preostankov nakazil za letališči v Palermu in Benetkah. Preostanka pri teh letališčih pa sploh ni bilo, računski dvor pa je zavrnil prošnjo za takšno nakazilo. Predsednik konzorcija za letališče inž. Bartoli je povabil goriško pokrajinsko upravo naj umakne pridržke, kot so že vsi člani konzorcija razen nsše pokrajinske uprave in občinske uprave v Ronkah. Odbornik dr. Polesi je zagovarjal to tezo, ki pa je ni odobril svetovalec Bergomas. Ta je najprej dejal, da niso bili v jutranjih urah vsi zadevni akti na razpolago na pokrajinski upravi, kar je protiustavno. Doseči je treba izglasovanje posebnega zakona, s katerim naj se država obveže, da bo finansirala gradnjo letališča. Letos junija je pokrajinski svet sprejel resolucijo, v kateri je zahteval naj država poveča svoj prispevek, da bodo tako plačani razlaščeni kmetje, da pa se sedaj še malenkostni obljubljeni državni prispevek odklanja. Zaradi tega je predlagal naj se razpravi odloži na drugo sejo, na kateri se bo lahko diskutiralo z boljšim poznanjem argumenta. Po kratki debati je bil nato ta sklep sprejet.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoči odprta lekarna «S. Giusto», Koržo Italia, št. 106, tel. 31-51.

Izlet v Dobrovo

Prosvetno društvo «Oton Župančič» iz Standreža priredi v nedeljo 16. t. m. avtobusni izlet v Dobrovo v Brdi. Ob tej priliki si bodo izletniki ogledali tudi novo zadružno vinsko klet v Dobrovem, ki je najmodernejša v Jugoslaviji. Avtobusa bosta odpeljala iz Standreža točno ob 12. uri. Ker je v drugem avtobusu na razpolago še nekaj prostorov, prireditelji pozivajo vse, ki bi se radi udeležili izleta, da se čim prej vpišejo pri predsedniku društva Alojziju Tabaju.

—«»—

Izlet SPD

Slovensko planinsko društvo v Gorici priredi 16. oktobra enodnevni družinski izlet v Čedad in na jezero Cavazzo. Program je naslednji: odhod iz Gorice izpred Bratuševe kavarne ob 7.30, iz Podgore ob 7.45; v Čedadu si bodo ogledali zgodovinske znamenitosti mesta in muzej; nato bodo nadaljevali pot in se ustavili v Tarčentu. Popoldne pa si bodo ogledali jezero Cavazzo. Kosilo si bo moral vsakdo prinesti s seboj. Prijave sprejemajo v kavarni Bratuš.

Cena vožnje za člane 600, za nečlane 700 lir.

Pohitite z vpisovanjem.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja temperatura 13,3 stopinje ob 15,40, najnižja 10,6 stopinje ob 9 zjutraj. Vlage 90 odstotkov. Včeraj je padlo 3,2 mm dežja.

Igralci nogometnega društva Doberdob. Stoje od leve proti desni: Colja, Jarc, Gergolet, Jele, Peric in Ferletič. Čepe od leve proti desni: Dužman, Rebula, Gergolet (vratar), Frandolič in Ferletič

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Dve težki tekmi jugoslovanskih moštev

Danes Barcelona in Ujpest proti Dinamu in C. zvezdi

Tekma v Zagrebu velja za turnir velesejemskih mest, v Budimpešti pa za pokal prvakov

Dve jugoslovanski moštvi — Dinamo in Crvena zvezda — bosta danes odigrali važni mednarodni tekmi. Prvi imajo v gosteh Barcelono, drugi pa gredo v goste v Budimpešto, na povratno tekmo z Ujpestom. Ta tekma velja za pokal evropskih državnih prvakov. Ker je Ujpest nedavno v Beogradu zmagal, bo imela Crvena zvezda zelo težko nalogo, če se hoče kvalificirati za nadaljnje tekmovanje. Toda že zaradi tega, ker igrajo Madžari doma, se nam zdi bolj verjetno, da se bodo tudi oni kvalificirali za nadaljnje kolo, kjer bodo imeli za nasprotnike portugalski klub Benfica.

(Tisti, ki s svojimi televizorji ujamejo tudi jugoslovansko televizijo, bodo lahko gledali to tekmo. Najprej bo ob 13.15 prenos tekme Ferencvaros - Glasgow Rangers, potem pa okrog 15. ure tekme Ujpest - Crvena zvezda.)

V Zagrebu imajo vsega spoštovanja vrednega gosta, ki si bo hotel že danes v tekmi z Dinamom priboriti prednost, da mu bo potem laže pri povratni tekmi doma. Barcelona je prišla v Zagreb s sledečimi igralci: Ramallets in Rodriguez (vratarja), Pinto, Garay, Gracia, Verges, Censana, Suco, Segarra, Evaristo, Ribelles, Villaverde ter rezervi Foncho in Olivella. Prišli torej niso Madžari Kubala, Kocsis, Czibor in pa Suarez. Vrednost Barcelone poudarja dejstvo, da se v španskem prvenstvenem tekmovanju nahaja pred Realom. Golov je dal napad kar 85, medtem ko jih je slavna napadalna petorka Reala z Di Stefanom, Puskasom, Gentom, dosegla «samo» 44.

Proti nasprotnikom iz Španije misli postaviti Dinamo svojo standardno obrambo: Irovič; Šikič, Markovič; Santek, Crnkovič, Perušič. V napadu bodo gotovo nastopili Jerkovič, Matuš in Lamza. Za preostali dve mesti pa je več kandidatov: Cvitkovič, Spirk, Blažič in Gašper.

Tekma je v okviru turnirja velesejmskih mest.

—«»—

KOLESARSTVO

BERLIN, 11. — Po 80 urah šestdnevne kolesarske dirke v Berlinu je na čelu dvojica Van Looy - Post z 248 točkami.

Klasifikacija:

1. Van Looy (Belg.) - Post (Hol.) 248 točk,
2. Bucher - Pfenninger (Šv.) 255,
3. Nielsen - Lykke (Dan.) 180,
4. Bugdahl - Junkermann (Nemč.) 93

3 kroge zaostanka:

9. Van Geneugden - Edler (Belg. - Nemč.) 117,
10. Gillen (Luks.) - Oldenburg (Nemč.) 55,
11. Roth (Šv.) - Rieke (Nemčija) 67,

17 krogov zaostanka:

15. Ogna - De Rossi (It.) 107.

Danes v Sofiji CDNA-Juventus

SOFIJA, 11. — Danes ob 16. uri je prispelo v Sofijo moštvo Juventus, ki bo jutri nastopilo proti moštvu CDNA v tekmi za pokal državnih prvakov. Tekmo bo vodil švicarski sodnik Bienst.

Antoninho nova pridobitev Fiorentine

Novi «oriundo» Fiorentine, ki je že prispel v Firence, se imenuje Antonino Angeli, poznan pod popularnim imenom Antoninho. Prišel je iz Brazilije. Takoj ga najbrž ne bodo poslali tekmovat, ker v Braziliji zadnje tri tedne ni igral. V letošnjem brazilskem prvenstvu, ki se je pričelo junija, je doslej zabil 12 golov.

Vpisani dirkači za dirko po Lombardiji

MILAN, 11. — Za dirko po Lombardiji so doslej prijavljeni sledeča moštva:

Faema: Van Looy, Sorgeloos, Impanis, Schroeders, Kerkhove, Derboven, Van Tongerloo, Van Looveren.

Ignis: Baldini, Poblet, Baffi, Bruni, Cestari, Fabbri, Magni, Dante, Fallarini, Tinazzi, La Cioppa, Bartolozzi.

Legnano: Assirelli, Azzini, Battistini, Bettinelli, Casati, Grioni, Massignan, Pambianco, Tamagni, Cribori.

Ghigi: Hoevenaers, Hoeltermann, Benedetti, Boni, Coletto, Agostino, Conti, Piscaglia, Bai, Minieri, Verucchi.

Molteni: Messina, Bampi, Costalunga, Riccò, Grilli, Brigoto, Tezza, Bagnara, Vlayen, Bottecchia.

Peugeot: Cerami, Vendervken, Ruby, Lemenn, Rohrbach, Galdois, Van Huyck, Viot.

***

MILAN, 11. — Na letnem občnem zboru Društva kolesarskih dirkačev profesionalcev so izvolili nov odbor, ki je tako sestavljen: predsednik Albino Cinelli, odborniki: Albini, Baldini, Defilippis, Magni, Martini, Maspes, Nencini, Ottavelli; revizorji pa so: Bartolozzi, Conterno in Pintagalli.

Zelo obsežen športni spored za nedeljski mladinski dan

Najštevilneje bodo zastopani igralci namiznega tenisa, igrali bodo tudi odbojkarji, nogometaši in drugi

Ob priliki mladinskega dneva, ki bo v nedeljo na stadionu «Prvi maj», se pripravlja tudi obsežen program športnih nastopov. Največje število tekmovalcev se bo zbralo ob železnih namiznoteniških mizah: nastopilo bo kar šest moštev, ki se bodo potegovala za prvo mesto.

Po dolgem premoru bomo zopet videli tekmovati igralce z Goriške. Goričani in Sovodenjci so bili včasih zelo dobri igralci namiznega tenisa, kasneje pa so popustili. Zelo nas veseli, da so se ponovno lotili igre z belo žogico in upamo, da bodo njihova prizadevanja vztrajna in uspešna.

Zlasti moramo pozdraviti prvi nastop igralcev iz Štandreža, katerih še ne poznamo in zato tudi ne moremo ničesar reči o njihovi igri. V nedeljo bo torej naša prva dolžnost, da se z njimi in z njihovo igro dobro seznanimo in jo pravilno ocenimo.

Zanimata nas tudi ostali dve ekipi: goriška in sovodenjska. Ali nastopajo še vedno isti igralci ali pa so prevzela njihova mesta nove moči? To nas še zanimanje je utemeljeno tudi s tem, ker bi radi spoznali v tem množičnem nastopu igralcev z Goriškega prve znake ponovnega zanimanja tamkajšnje mladine za namizni tenis. Radi bi videli, da bi znova navezali tiste dobre prijateljske stike, ki so v neoddaljeni preteklosti družili tržaške in goriške igralce. Hoteli bi oživiti navado medsebojnih srečanj in končno bi nas posebno razveselilo, da bi po zgledu Tržačanov tudi Goričani ustanovili osrednje društvo in se pod njegovim okriljem uveljavili ter nastopali v raznih prvenstvih.

Iz Kopra bo prišlo močno moštvo, saj so koprski namiznoteniški igralci dobro poznani naši mladini. Žal pripravljalni odbor še ne pozna imen nastopajočih, zato še ne moremo točno oceniti moči koprske skupine. Kljub temu pa jih lahko imamo za favorite, s čimer pa seveda ni rečeno, da ne bi bil mogoč uspeh obeh Borovih ekip.

Postava teh dveh skupin še ni dokončno izbrana, ker še ni znano, če bo prva Borova skupina istočasno nastopala na pokrajinskem prvenstvu ali če bo imela počitek. Vsekakor pa pridejo v poštev že znani igralci, kakor so: Sosič, Germani, Ukmar, mali Milič in drugi, ki bodo — kot upamo — častno rešili svojo nalogo in bodo resni nasprotniki Koprčanov.

Namiznoteniški turnir bo razdeljen v dve fazi: v prvi, izločilni, se bosta srečali po dve ekipi; zmagovalca bosta imela pravico vstopa v finalno kolo, medtem ko bodo poražene ekipe zaključene iz nadaljnjega tekmovanja. Pred pričetkom igre bo žreb določil razne pare. V drugem delu turnirja pa se bodo vse ekipe pomerile med seboj, tako da bomo lahko dobili pravo razmerje moči. V primeru, da bi v tem delu doseglo vsako moštvo po eno zmago, bo odločal o vrstnem redu boljši količnik tekem.

Začetek namiznoteniškega tekmovanja bo točno ob 9. uri, ko se bo žrebalo in ko bodo pričela vsa moštva tstočasno igrati.

V odbojki bo bitka med Sovodenjci (PD Slavko Škamperle) in taborniki. Prvi in drugi so dobro znani našemu občinstvu. Predvidevajo zmago Škamperla, vendar pa so že taborniki pokazali, da prvi tako sami vedo, kje je odbojka doma. Na zadnjem podobnem srečanju so bili Sovodenjci enakovredni nasprotniku in zato imajo tudi oni pravo možnosti, da to pot obrnejo rezultat, ki je bil doslej vedno naklonjen Škamperlu.

Popoldne bo zaključilo sportni program nogometno srečanje med sovodenjskim moštvom in mešano enajstorico iz Banovice ter Proseka-Kontovela. Banovci in Prosečani ter Kontovelci, stalni nasprotniki na nogometnih igriščih, se bodo enkrat sporazumeli in skupno — v bratstvu in harmoniji — skušali ustavljati nasprotnikove napade ter čim pogosteje pretresti njegovo mrežo. Poslej ko smo tolikokrat gledali, kakšno zagrizenostjo so ti nogometaši z Bazovice ter Proseka in Kontovela igrali med seboj in kako moško so igrali, si skoraj težko zamislimo, kakšna bo mešana enajstorica. Vendar si lahko tudi to predstavljamo, če se spomnimo, kako prijateljsko so igralci popili kak kozarček in kako bratsko so se njih glasovi pomešali v skupni pesmi.

Sovodenjski nogometaši so tudi na Tržaškem dobro znana ekipa. Poznamo njih uspehe in neuspehe. Sledimo nastopom prvega moštva, znani pa so nam tudi odlični rezultati, ki jih je že dosegla juniorska vrsta, najstorica. Zato bo občinstvo toplo sprejelo tudi te gostje in jih bo podprlo s ploskanjem ob njihovih lepih potezah pod tako kakor domačo ekipo. Prepričani smo, da bodo Sovodenjci zadostili pričakovanja in da bo tekma lepa in zanimiva tudi z tehnične plati. Tudi to srečanje bo na stadionu «Prvi maj» in pričelo se bo ob 14. uri.

Junija 1961 Italija-Argentina

RIM, 11. — Zvezno predsedstvo Italijanske nogometne zveze je na svoji zadnji seji 5. oktobra med drugim sprejelo tudi sledeče sklepe:

Po sporazumu z argentinsko zvezo bo tekma Italija - Argentina v Italiji v četrtek, 22. junija 1961; kraj bo še določen.

Nadalje je bilo sklenjeno glede društev in igralcev, ki so v tekoči sezoni že bili kaznovani, da se jim kazen poostri, če še enkrat zagrešijo enak prekršek. Ponovitev kazni pa ima za posledico odbitek ene točke v klasifikaciji.

Kazen diskvalifikacije igrišča se opravi po drugem tekmovalnem dnevu — ki sledi objavi zadevnega uradnega poročila — na igrišču kaznovanega društva; v primeru tekem med tednom pa po tretjem dnevu, razen če sodeči organ ne odloči drugače za primere posebno hudih prekrškov. Kazen diskvalifikacije igrišča je opravljena šele tedaj, če se je tekma v redu zaključila.

Denarne kazni za igralce ne smejo presegati 50 odstotkov mesečne plače. Vse odločitve o globah morajo biti prej predložene v potrditev sodne komisije pri ligi razen za prvi dve globi v tekočem letu, če nista presegali 20 odstotkov mesečne plače.

Če je bil igralec diskvalificiran po zveznih ustanovah, potem profesionalec izgubi pravico na izplačilo celotne nagrade za preselitev ali ponovno potrditev za ves čas, dokler traja diskvalifikacija. Vpisani profesionalec, ki po pogodbi ne prejme nagrade za preselitev ali zopetno potrditev, izgubi pravico do plače v višini do največ 50 odstotkov.

Če se izkaže, da je igralec bolan ali drugače fizično oslabljen zaradi nerednega življenja ali sploh zaradi vzrokov, ki jih je mogoče pripisati njemu, potem lahko društvo igralcu zmanjša plačo, v hujših primerih pa lahko tudi razveže pogodbo.

ŠAH

Po XI. kolu ženskega šahovskega conskega turnirja za svetovno prvenstvo, na katerem igra poleg treh Jugoslovank še 10 tujih igralk, je bilo stanje tako:

Lažaričeva (Jug.) 6 (2), De Silance 6, Piberl (Jug.) 6 (—), Rinder in Axt po 5,5 (1), Tranmer 5 (2), Heemsker in Asenova po 5 (1), Ivanova 5, Jovanović (Jug.) 4 (1), Bruce 3 (1), Vreeken 2 (2) in Nepher 2 (2).

MATEVŽ HACE

58.

KOMISARJEVI ZAPISKI

Druga knjiga

Neutrudni Radovan Gobec je dobro pripravil pevski zbor

Druge vrste tič je bil tretji Lipahov pomočnik Karo, močan, širok moški, ki je nosil vedno postrani kapo, za pasom pa tri čutarice žganja. Vedno je poudarjal, da mora imeti borec zadosti žganja. Conski načelniki so Kara zelo upoštevali, ker jim je vsako jutro dal kozarček žganja. Pri tem je Karo pomežikoval, češ da je treba z načelniki imeti dobre veze, ker da bodo po vojski gotovo vsi ministri ali pa še kaj več. On, Karo pa bo po vojski glavni intendant za celo Gorenjsko. Avtomobile naj imajo drugi.

27. oktobra. Ob 27. obletnici italijanskega poraza pri Kobaridu sem oficirjem in raznim referentom štaba Četrte cone predaval, kako je bila oktobra leta 1917 poražena italijanska armada in kako so slovenski in hrvaški polki, čeprav v službi osovražene Avstrije, zadržali in razbili italijansko armado na Soči. Po predavanju je bila zelo živahna diskusija. Žal pa so nekateri oficirji v coni slabo poznali vojaško zgodovino. Avšič Miha se je razvnel in utemeljeval s stališča vojne strategije soško tragedijo. Nekateri so vedeli, da je bil avstrijski maršal Borojević eden izmed najbolj sposobnih avstrijskih maršalov, ki je zelo cenil sposobnost slovenskih in hrvaških polkov. Mnogi so tudi vedeli, kaj je bil za Italijane Vittorio Veneto. Miha Avšič je spet povedal, kako je Ludendorf v svojih spominih opisal boj italijanske predhodnice in avstrijske oziroma nemške zaščitnice pri Vittorio Venetu.

Miha Avšič si je svoje znanje še obogatil z izkušnjami v partizanski vojski. V coni je uspešno vodil operativni oddelek. Imeli smo ga za enega izmed najbolj marljivih in disciplinirani starejših oficirjev.

2. novembra. Prvi sneg je zapadel že precej nizko po savinjskih gorah. V Ljubnem smo imeli partijsko konferenco, na kateri je bil Leskošek. Glavna točka dnevnega reda je bilo poročanje o partijskem delu po bataljonih in četah Tomšičeve brigade.

Nekateri partijci v brigadi so zelo malo znali, drugi, ki so obiskovali nižji partijski tečaj, pa so bili bolj korajžni. Tečaj je vodil Helij Modic; partijce je precej naučil.

Proti večeru je snežilo. Jahali smo čile konje proti Gornjemu Gradu. Luka je bil zadovoljen. Vsi smo bili veseli, da ni bilo prerekanja.

5. novembra. Na Črети so bile borbe z Nemci. Tudi na Kozjanskem so se tolkli. Vse je kazalo, da se bodo na zimo razvnele hude borbe. Intendantje so polnili skladišča. To mi ni bilo všeč. V Šercerjevi in Tomšičevi so bili nekateri borci slabo oblečeni.

«Kaj skladišča, vrag z njimi! Obleči je treba borce in če kaj ostane, spravite v skladišča.»

Lipah je pokazal pismo intendanture glavnega štaba, češ da so taka navodila.

«Tako je, Lipah, na Dolenjskem je drugače in v neprehodnem Rogu je dovolj skrivališč. Tam lahko skriješ robe za tri slovenske vojske,» sem ga prepričeval. O tem sem govoril tudi z Brajevičem.

Pero je gledal v Lipahov hladni, smehljajoči se obraz. «Treba bo dati 50 oblek in 60 parov čevljev Šercerjevi, Tomšičevi pa tudi 50 oblek in 85 parov čevljev. Če nas bo pa kdo prijemal iz glavnega štaba, se bova že pogovorila z njim. Ko se prične kakšna večja ofenziva, bodo šle vse zaloge k hudiču. In če smo oblekli vse štajerske terence in terenke, oblecimo še naše borce!»

Popoldne je prišel v naš štab Luka. Povedal sem mu, da se mi ne zdi prav, ker predpisujejo ekonomi glavnega štaba, kakšne koščke mesa naj dobe dnevno naši borci na Štajerskem in Koroškem. Če je Dolenjska sestradana in če morajo tam zmanjševati obroke hrane, naj jih ne zmanjšujejo v bogati Štajerski.

Luka je odvrnil, da se moramo držati splošnih pravil o prehrani, vendar pa da se v celoti strinja z menoj. Opozoril nas je tudi, da moramo prirejati več političnih ur.

«Vsak dan pa res ne morem biti v bataljonih,» je rekel Borštnar, «saj je toliko dela v štabu.»

Pogovorili smo se tudi, da se bomo menjavali, saj sva doslej letala samo jaz in Efenko po brigadah. Jaz sem se sicer izgovarjal, da moram biti več na terenu kot v štabu cone, vendar se bom moral držati Lukovih navodil.

7. novembra. Oblačen dan. Polagoma je snežilo in pršilo. Danes je 27. obletnica oktobrske revolucije. Vse naše brigade, odredi in komande mest so praznovali. Borci so praznično oblečeni. Bogomolov je oblekel paradno obleko. Dvorane v Ljubnem in Gornjem Gradu so bile nabito polne. V Gornjem Gradu sva govorila sekretar oblastnega komiteja Jurančič in jaz o boljševiški partiji in o pomenu oktobrske revolucije. Ljudje so pozorno poslušali. Po referatih je bila prireditev. Pevski zbor Četrte operativne cone je lepo prepeval narodne in revolucionarne pesmi. Neutrudni Radovan Gobec je dobro pripravil svoj pevski zbor. Borci in civilisti so ploskali vsaki pesmi posebej. Tudi naša godba je dobro igrala. Še dolgo smo se veselili in prepevali. Potem je komanda mesta Ljubno povabila na večerjo člane štaba cone in oblastnega komiteja.

Dež je lil kot iz škafa. Še dolgo v noč smo plesali in se veselili. Z Efenkom sva šla v deževno noč in izstrelila vsak po en saržer iz belgijske pištole. No, danes se je razživel tudi Borštnar. Plesal je in vriskal. Tudi Stari Slovan Brkin je bil dobre volje. Bogomolov se je čudil, da člani štaba ne znajo plesati ruskih plesov. Nazdravljali smo si in pili kislo vino. Bogomolov nam je razlagal, kako praznujejo v Rusiji ta veliki praznik.

Ta večer so menda bolele noge tudi Zimo Vrščajevo, Meto Koširjevo in Mico Šlandrevo.

Da, tako lepo še nismo praznovali Velikega oktobra kot tisto deževno novembrsko noč v Savinjski dolini. Ko smo potem poganjali konje na visoko Citrijo, smo še dolgo vriskali in peli.

10. novembra. Naša obveščevalna je bila šibka. S Pohorja smo dobivali neredna poročila. Imeli smo vtis, da se bo na pomo pričela ofenziva. Iz Železne Kapije, Slovenjega Gradca in Celja so prodirali Nemci. Z Borštnarjem sva imela v Rečici sestanek s štabom Štirinajste divizije. Na vrvici so viseli Rečani in ljevidi. Obveščevalec Nace Miklič je obširno poročal o razmerah v posameznih obveščevalnih središčih. Šefa divizijske bolnitete Jožeta Benigarja je skrbelo, če bo dovolj bolnišnic in bunkerjev za ranjence, ki bodo pozimi polnili že tako prenapolnjene bolnišnice. Ogledali smo si tudi letališče, ki ga je pravkar redila delavska četa. Bogomolov je govoril, koliko bomo dobili materiala iz Rusije. Mi pa smo dvomili, da nam bo sploh kdaj služilo to letališče.

15. novembra se je pričela v Gornji Savinjski dolini ofenziva. Bataljon Tomšičeve se je srdito boril na Črети. Pri Steteski in Gneču se je tolkla Trinajsta brigada. Pohorska obveščevalna nam je sporočila, da prevažajo Nemci drva skozi Mariborsko ribor. Čutili smo, da se pripravlja iz tega dolgega jesenskega zatišja dolga in trdovratna ofenziva. Na komandi podrocja smo imeli sestanek vseh komandantov in komisarjev mest Gornjega Grada, Mozirja, Letuša, Ljubnega, Luč in Radmirja. Komandant področja Modras-Kucler iz Drenovega griča in komisar Grbec Jože, nekdanji poštni uradnik, sta na dolgo in široko poročala o področju. Vse Zgornje Savinjsko vojno področje je razdeljeno na komande mest. Na vsem področju so mobilizirali novince. Pripravili so kuhinje za potujoče oddelke, šole, terence, kurirje in vse potrebno za transport ranjencev. Področje je moralo tudi pripraviti skladišča za hrano in strelivo, začasne bolnišnice, pri Rečici letališče in drugo.

Na vojnem področju in v komandah mest se je nabralo okrog 700 ljudi: vojaštva, referentov, kurirjev, administratorjev, delavskih bataljonov in gospodarskih komisij. V ofenzivi bi morali vojno področje in komande mest vse to obvladati. Vendar vse komande mest niso bile zadosti trdne. V ofenzivi bodo komande mest v sestavu posameznih brigad ali pa bodo samostojne enote na določenem kraju.

(Nadaljevanje sledi)